

Šiame numery

PARASIAU TESTAMENTĄ, BET NEPASIRASIAU.
KRIKŠČIONIŠKOJO HUMANIZMO FILOSOFAS
— RAŠO STASYS YLA ANTANO MACEI-
NOS 65 METŲ SUKAKČIAI.
APIE POETĄ JURGĮ BALTRUŠAITĮ RAŠO DR.
BRONIUS VASKELIS.
VINCO STONIO KAUNO SONETAI.
DEŠIMTMETIS PEDAGOGINIO LITUANISTI-
KOS INSTITUTO NEAKIVAIZDINIAM SKY-
RIUL.
VENGRŲ POETO VOEROESMARTY EILERAS-
TIS.
PR. SKARDŽIUS APIE A. KURSAICIO ŽODY-
NĄ.
V. K. JONYNAS DEL FRATERNITAS LITU-
ANICA DAILES KONKURSO.
AKADEMINĖS PROSVAISTĖS.

Kertinė paraštė

Parašiau testamentą, bet nepasirašiau

Vasario šešioliktoji yra proga pagalvoti apie tautą įvairiais atžvilgiais. Nors žmogus miršta, tačiau jo palikimas gyvena.

Kai mirė prezidentas Johnsonas, man paaiškėjo, kad mudu buvome viename. Mano draugas man ta proga priminė, jog ir aš galėjau būti miręs. Išėina, kad yra gyvo reikalo susirūpinti savo testamentu. Mano testamentas, žinoma, ne piniginis. Aš ta proga tik gyviau pajutau reikalą susirūpinti savo rašinių bibliografiniu sutvarkymu, nes iš patirties žinau, kad paprastai neatsiranda kas betarpiškai tuo užsiimtų.

Tačiau man testamentu problema iškilo iš kitos pusės, kai aš dieną man paskambino vienas bičiulis ir papasakojo, kaip jis rengiasi rašyti savo testamentą. Jis kėlė mintį, kad mūsų visuomenėje yra sutelkta nemažai pinigų, bet visi nesirūpinama jo suorganizavimu ir sutvarkymu. Tai sakant, čia turima galvoje turto padarymą veiksmingu atečiai. Neseniai miręs mano kaimynas ir jaunystės draugas, nepasirašydamas testamentą, paliko žmonės sako, arti 100,000 dol. tokioje būklėje, kokioje jis nebūtų norėjęs juos palikti. Jo turtas nepasidarė veiksmingas atečiai. Kadangi okupantas turi noro ir galimybes, mūsų nepagavęs, pačiūpti bent mūsų turtą, tenka turto palikimo klausimais susirūpinti visuomeniškai.

Daugelis tėvų natūraliai tikisi savo turtą palikti vaikams. Tačiau kyla, nors ir nepopuliarus, bet realus klausimas, ar mūsų vaikai bus geriausi veikėjai su mūsų turtu. Daugelis jų bus, arba jau yra, gerai ekonomiškai apsirūpinę, ir paliktas turtas neturės jiems nei tos reikšmės, nei nedarys to įspūdžio, kurio tikisi tėvai, palikdami jiems sunkiai sutauptą turtą. Turtas, duotas vaikams priedu, prie to, kas reikalinga jų išmokslinimui ir jų gyvenimo pradžių, neretai juos greičiau gadina, negu prisideda prie jų žmogiškumo išsivystymo. Tos, nors ir žiaurios tiesos mes

turime išmokyti iš senosios mūsų bajorijos, kurios turtas, neišėidamas iš šeimos ribų, nepatarnavo visuomenės gerovei.

Taigi yra pagrindo kelti klausimą, ką mes darysime su savo turtu. Man paskambinę šiuo klausimu bičiulis turi idomų sumanymą. Jis rengiasi rašyti laiškus kokiems penkiems jo pažįstamiems kultūrininkams ir religininkams, prašydamas patarti, kaip jis turi parašyti savo testamentą. Jis tokiu būdu tikisi visai objektyviai sužinoti, ką jis turi daryti su savo turtu. Aš nežinau, ar jis tuos laiškus jau parašė, ar ne. Tačiau aš pasakysiu, kad man šis jo sumanymas patinka. Ir jei mes visi taip padarytume, galime būtų būti tikriems, kad šios lietuvių tautos kartos pinigai nuėjus pačiu šiose aplinkybėse geriausiu keliu. Svarbu yra ne tik turtą sutelkti, bet ir tinkamai su juo veikti. O senas žmogus savo nerūpestingumu gali jam priklausantį turtą paleisti vėjais ne blogiau negu jaunas.

Svarbu yra turtą pasukti tomis kryptimis, kuriomis mes siejame, būdami gyvi. Reikalas sužinoti kaip tai padaryti liečia ne tik tuos, kurie turi sutelkę 100,000, bet ir tuos, kurie turi keletą dešimčių tūkstančių. Taigi daugumos mūsų testamentų turinys jau yra. Bet jis dar nėra pasirašytas. Jei jis nebus pasirašytas, tai jis bus tarsi užkeiktas turtas, kurio niekas negali panaudoti.

Aš dabar studijuojau pasakas. Skaityau ir apie užkeiktus pinigus. Tuos pinigus gali paimti tik tada, jeigu, juos atkases, atsineši numirėlių ir pinigų palmi jo ranka. Kitaip paimti, tie pinigai pasilieka užkeikti ir radėjui naudos neneša. Kad su mūsų palikimais taip neatsitiktų, reikia, jog mes juos, kaip protingi, sąmoningi ir šviesūs žmonės, patys patvarkytume.

Visa tai turint prieš akis, pirmiausia mums reikia išsilaisvinti iš svaigulio, kad mes gyvenime šimtą metų. Toliau, reikia įsisąmoninti, kad mūsų šeimos jaunajai kartai mūsų palikimas

Krikščioniškojo humanizmo filosofas

Antano Maceinos šešiasdešimt penkerių metų sukakčiai

STASYS YLA

Prancūzai turėjo Pascalį, rusai Solovjovą — religinius mąstytojus pasauliečius. Pascalio poveikis mūsų tautoj beveik neįveikiamas, o Solovjovo — labai ryškus. Pastarojo įtakoje išaugo du žymūs mūsų mąstytojai — A. Dambrauskas-Jakštas ir St. Šalkauskis. Maceina yra trečiasis, kuriam per Šalkauskį Solovjovas turėjo nemažą poveikio.

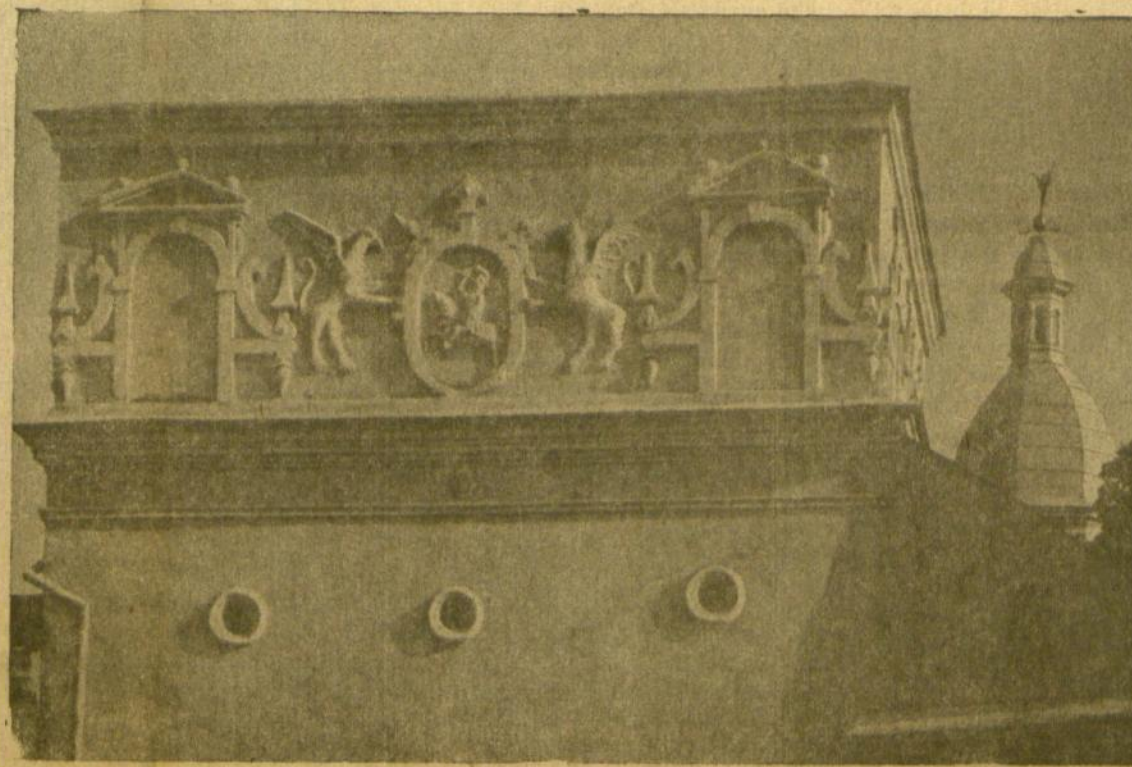
Jakšto ir Šalkauskio nevadiname religiniais mąstytojais, nors jie eilę metų lenkė mūsų kultūrinį ir visuomeninį gyvenimą krikščioniškosios mąstysenos kryptimi. Kaipgi su Antanu Maceina, vėliau įsijungusiu į pirmųjų dviejų vagą? Jo posūkis į religinį minties kelią nepalyginti ryškesnis. Ar tuo jis atsišakoja nuo savo pirmatinių, ar tik pratęsia ir pagilina jų kryptį mūsų tautoje?

Pašaukimas ir pasirinkimas

Maceina neketino būti filosofu. Jo pirmasis pašaukimas buvo teologija, ir ją studijavo Vilkauskio kunigų seminarijoje trejus metus, prieš tai išėjęs elementarinę filosofijos kursą. „Scholastinė sistema, mokykliniai dėstoma, rašo jis, buvo beveik atgrasiusi mane nuo filosofijos. Iš teologijos esu gavęs žymiai daugiau vidinių paskatų negu iš filosofijos“ (Laiškas K. Bradūnui, Draugas 1967.1.28).

Nebaigęs teologijos, susikibęs su profesoriais dėl ginčytinų dalykų, jis pasitraukė iš seminarijos ir įstojo į Kauno universitetą studijuoti literatūros — lietuvių ir vokiečių. Pirmosios klausė pas V. Mykolaitį-Putiną, antrosios pas J. Eretą, bet to, pedagogikos ir šiek tiek filosofijos pas Šalkauskį.

Studijuodamas literatūrą, pats rašė poeziją, noveles, vertė Horacijų. Poetu darėsi ne iš „savarankiško

Lietuvos valstybės ženklas Vytytė Aušros Vartų atkė, Vilniuje (XVI amžius)

būties pergyvenimo, bet iš Putino įtakos“ (Tp). Kaip literatas įsijungė į šatrijos meno draugiją ir vienu metu jai pirmininkavo. Duonai pelnytį dirbo Pavasario redakcijoj, pasikui pats redagavo Ateitį, rašė straipsnius į Rytą ir Židinį, vertė iš vokiečių kalbos Tihamer Totho knygas jaunimui.

Savo raštais atkreipė Šalkauskio dėmesį, ir šis jau trečiaisiais studijų metais pasikvietė pas save, paskui pasiuntė pas dekaną Pr. Kuraitį ir siūlė pereiti į filosofinę pedagogiką arba sociologiją. Jam buvo pažadėta stipendija į užsienius. „Pasirinkau filosofinę pedagogiką, taigi Šalkauskio sritį su sąlyga, kad vyksiu į užsienius ne tuojau, o baigęs studijas Kaune“ (Tp).

Persisvėręs į filosofiją, turėjo parašyti diplomą ir licenciatą darbą, nes to reikalavo Šalkauskis. Vienam ir kitam darbu jis pasirinko temą, nuo kurios filosofinę karjerą pradėjo ir Šalkauskis, būtent — Religija ir kultūra. Šiuos darbus paskaitęs, Kuraitis pusiau juokais, pusiau rimtai prisitaręs: Nežinia, ar čia rašo Šalkauskis ar Maceina. Buvusį „pasiutusį“ (Šalkauskio) įtaką, kaip poezijoje Putino. Šalkauskis (o per jį Solovjovas) buvo mano tikrasis mokytojas filosofijos srityje“ (Tp).

Į užsienius Maceina išvyko 1932 metų rudenį. Metus praleido Belgijos Louvaine, antruosius šveicarijos Fribourge ir, grįžęs į Kauną, apgynė disertaciją Tautinis auklėjimas

(1934). Trečius metus tęsė studijas Strassburge ir Briuselyje ir parašė habilitacijos darbą. Nuo 1935 rudens pradėjo dėstyti privatdocento teisėmis Teologijos-filosofijos fakultete, perėmęs iš Šalkauskio filosofijos įvadą, kultūros filosofiją, pedagogikos istoriją.

Kaip jis dėstė, tepasako jo buvę studentai „Mūsų akyse profesorius Maceina buvo subtilus ir spalvingas filosofas. Jau po pirmos paskaitos gandas apie jo sugebėjimą dėstyti pasklido po visą universitetą. Aš jau buvau įsirašęs į jo privalomą filosofijos įvadą ir į kultūros filosofiją. Kultūros filosofija tapo labiausiai lankoma. Čia būrėsi visos fakulteto elitas, ne tiek iš reikalo, kiek iš malonumo klausytis Macei-

nos žavingo stiliaus. Taiklų įžangą, ryškus planelis, sakinių trumpumas, sąvokų gyvumas, vaizdai, pasikartojimai — visa tai pagaudavo klausytojus... Filosofija prašneko poezijos lūpomis... Atsivėrė ir Dostojevskis, ir biblinis Jobas, ir Mickevičiaus Vėlinių Konradas, ir Rainer Marija Rilke“ (Pr. Visvydas, Lietuvos universitetas, Chicago 1972, 773).

Maceina buvo kūrybiškas akademikas. Jo straipsniai iš pedagogikos, kultūros filosofijos, net sociologijos užpildydavo Logos, Židinio, Lietuvos Mokyklos, Naujosios Romuvos žurnalus. Pasirodė ir keletas stambių veikalų: Kultūros filosofijos įvadas (1936), Socialinis teisingumas (1938), Pedagogikos istorija I (1940), Buržuazijos žlugimas (1940).

Aktyviai reikšėsi ir visuomenės gyvenime. Priklausė kolektyvui, kuris paruošė deklaraciją „I organiška valstybės santvarka“, buvo nariu krikščionių demokratų komitete ir krikščionių darbininkų centro valdyboje, 1937 metais įsijungė į XX Amžiaus redakcinį kolektyvą. Be Maceinos — paskaitininko neparašė žymesnieji ateitininkų ir kiti katalikų suvažiavimai.

Maceina šakojosi,ėjo į platumas, kaip daugelis savo jaunystėje, ir buvo sunku pasakyti, kur galutinai sustos jo neramus, reaktyvus, kūrybiškas polėkis. Viena buvo aišku, kad jis toliau bręs minties pasaulyje kaip Šalkauskio mokinys ir neabejotinas jo pakaitas, tik nebus antrasis Šalkauskis.

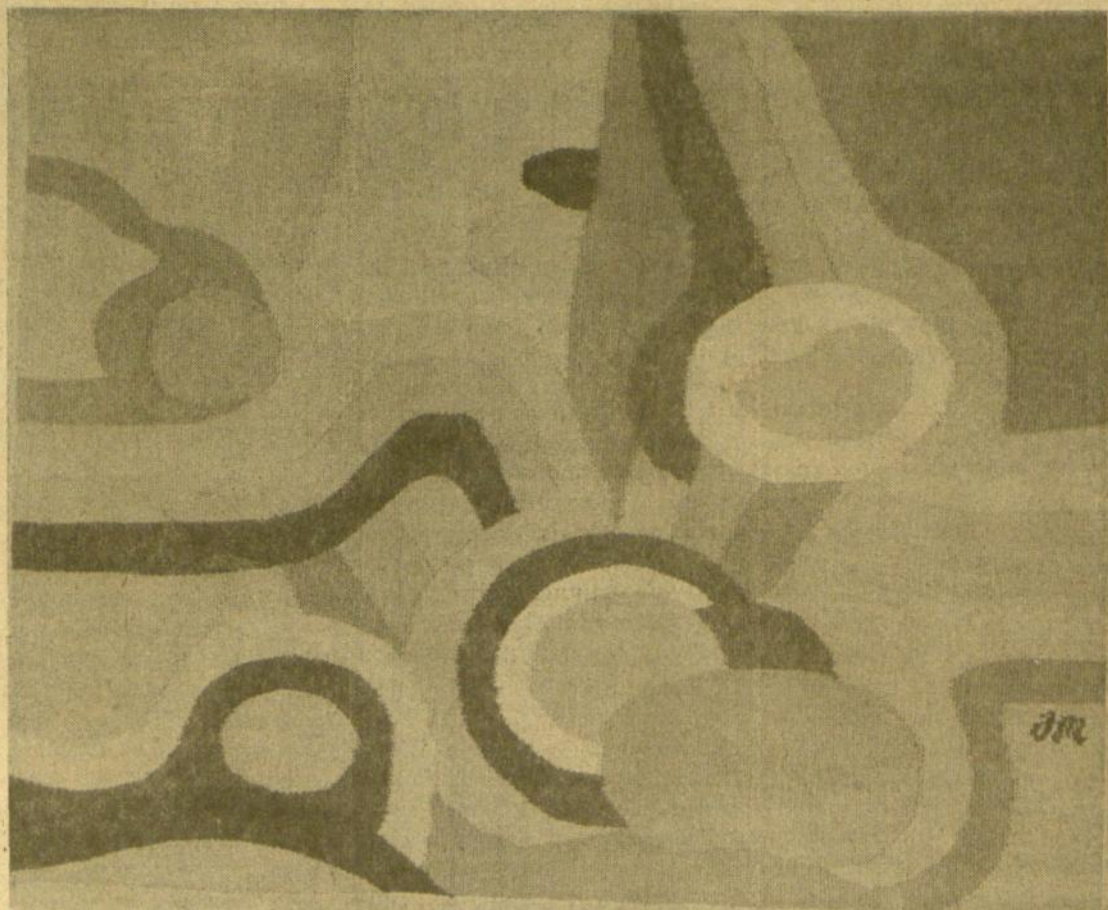
Skirtingas ir labiau šakotas

Šalkauskis atėjo mūsų minties pasaulin iš teisės, Maceina iš teologijos ir literatūros. Mokytojas linko į sintezę, o mokinys daugiau į analizę. Pirmajam filosofija buvo lyg tarnaitė tautos istoriosofijai, kultūrai, pedagogikai, o antrajam, bent vėliau — tiltas į teologiją ir literatūrą. Šalkauskis buvo formuluoto sprendimo ieškotojas, planų ir sistemų kūrėjas, esmės kristalizuotojas, kartu atviras egzistencinėm problemom. Maceina daugiau emocionalus, žaibiškas minčiai pagauti, problemai apčiuopti ir ją analizuoti — ne tiek esencialistas, kiek konsekvencionalistas.

Maceina skverbiasi į pažinimo gelmes ne vien protu, bet ir intuicija. „Sunku net pasakyti, kuri jo pažinimo galia stipresnė — intelektas ar intuicija. Intuicijos gausumas ir stiprumas artina Maceiną į meninio, poetinio pažinimo kelią... Tas Maceinos pažinimo charakteris matyti iš jo žodinės išraiškos, pusiau intelektualistinės, pusiau poetinės“ (J. Brazaitis, J. Laisvė, 1958, N 15, 19).

Maceina savo minties nekausto silogizmais. Jis ją žiedžia bei audžia. Pirmiausia meta lyg grumstą į vandenį ir įsiūbuoja minčių bangas. Ir tol žaidžia, kol problema, arba jos išvados iškyla visu ryškumu paviršium. Maceinos raštuose daug spalvingumo ir žavumo, lyg skaitytum ne filosofinius traktatus, o literatūrinius veikalus. Maceina lieka poetas, bent estetas ir savo filosofijoje. Filosofija ir poezija, jo akimis, turi tą patį objektą — būti ir tą pačią išraiškos formą — žodį. Skiriasi tik tuo, kad filosofijoje žodis tampa sąvoka, o poezijoje virsta vaizdu. Abi jos yra kūryba žodyje ir per žodį... Iš abiejų gema esmės pasauliai, apvilkti tai sąvokomis, tai vaizdais, tačiau esmės, o ne paviršiaus pasauliai (plg. Didžiojo

(Nukeita 2 psl.)

Janina Marks

Egzotiški žiedai (šilko gobelenas)

Iš lietuvių dailininkų jungtinės parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

V. Bgd.

Poeto J. Baltrušaičio sukaktims artėjant

BRONIUS VASKELIS

Š. m. gegužės mėn. 2 d. sue's 100 metų nuo poeto Jurgio Baltrušaičio gimimo, o sekančiais metais sausio mėn. 3 d. — 30 metų nuo jo mirties. Be abejo, šios sukaktys nepraels tytomis nei Lietuvoje, nei išeivijoje. Norėtumė, kad tas paminėjimas būtų kuo prasmingesnis ir neapsiribotų vien bendro pobūdžio straipsniais bei jau žinomos kūrybos išspausdinimu.

Iki šiol išeivijoje Baltrušaitis daugiausia buvo nagrinėtas kaip poetas. Tačiau jis parašė rusiškai taipgi keletą novelių, kelis ilgus literatūrinius straipsnius ir eilę recenzijų. Ar nevertėtų šia proga ką nors iš to palikimo, išvertus į lietuvių kalbą, išspausdinti? Žinoma taipgi, kad jis dalyvavo keliose rusų kultūrinėse bei socialinėse organizacijose ir net vienai bei kitai vadovavo. Gal būtų, kas žino plačiau apie šią jo veiklą?

Spėjiojama, kad apie 1908 m. Baltrušaitis suartėjo su Maskvoje gyvenančiais lietuviams; 1908 m. pabaigoje įsikūrė "Maskvos lietuvių savišalpos draugija" ir, pagal P. Klimo atsiminimus, Baltrušaitis retkarčiais būdavo lietuvių tarpe. Pirmojo karo metu Maskvoje Baltrušaitis buvo aktyvus lietuvių studentams bei nuo karo nukentėjusiems šelpiti organizacijų narys ir vadovas. Išeivijoje yra keletas asmenų, drauge dirbusių tose organizacijose. Taip pat buvo Maskvoje mažiau ar daugiau Baltrušaičių globojamas lietuvių studentų bendrabutis. Išeivijoje nebuvo platesnių atsiminimų apie šį bendrabutį, nors yra asmenų, kurie jame gyveno.

Pirmojo karo metu Baltrušaitis taip pat įsijungė į kultūrinę ir net politinę lietuvių veiklą. Pvz., jis dalyvavo "Santaros" įkūrimo ir net pasiūlęs jai vardą "Demokratinė tautos laisvės santara". Šiuo atveju platesnių komentarų bei atsiminimų kol kas nepasirodė. Taip pat Baltrušaitis redagavo R. Tagorės "Gitandžali" vertimą žurnalui "Pirmasis baras". Jis sutikęs būti planuojamo mėnesinio laikraščio "Saulėtekis" redaktoriumi. Buvo pakviestas tame laikraštyje bendradarbiauti eilę mūsų inteligentijos asmenų, kaip pvz., Ciurlionienė, Krėvė, Leonas, Petraškevičius, Purėnas, Rimkus, Savickis, Seinius, Šilingas, Slezevičius, Sruoga, Varnas ir kt. Gal būtų, kas nors prisimena daugiau apie to, nors nepasirodžiusio, laikraščio organizavimą? Nuo 1928 m. pradėjo pasirodyti mūsų spaudoje Baltrušaičio lietuviški eilėraščiai. Idomu išgirsti, kaip ir kieno Baltrušaitis buvo pakviestas bendradarbiauti? Žinoma, kad "Žiurkių iktuvų" ir pirmosios dalies "Ašarų vainiko" rankraščius į Kauną atvežė istorikas B. Dundulis. Gal kas nors gyvenusių Paryžiuje žinotų smulkiau apie Baltrušaičio pastangas rankraščius persiųsti į Kauną ir į JAV-es ir bendrai ką nors iš jų spausdinimo istorijos?

Baltrušaitis 19 metų dirbo kaip diplomatas, atstovaudamas Lietuvai Sovietų Sąjungoje. Iki šiol šis Baltrušaičio (1920—1939) gyvenimo laikotarpis mažiausiai žinomas. Išeivijoje yra keletas asmenų, vienu ar kitu metu dirbusių Lietuvos pasiuntinybėje Maskvoje, ir jų atsiminimai apie Baltrušaitį, kaip diplomata ir kaip žmogų, būtų neįkanojamos vertės. Be to yra eilė ir kitų asmenų, kurie diplomatinėje tarnyboje susitikdavo su diplomatu Baltrušaičiu. Po tiek metų, tur būt, buvusios paslaptys bei slapti

Jurgis Baltrušaitis Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo pirmaisiais metais

reikalai prarado savo slaptumą! Ar nevertėtų kai kurią Lietuvoje pasirodžiusią medžiagą apie J. Baltrušaitį — diplomata pakoментuoti? Pvz., A. Gudaičio-Guzevičiaus "Samokslė", II dalyje (Vilnius, 1965) platokai aprašytas Baltrušaitis, Leono Gudaičio straipsny "Diplomatijos kultūroje" (Literatūra ir menas, 1968.VIII.31), kur, pasinaudodamas Lietuvos atstovybės Maskvoje sekretoriaus ir patarėjo Juozo Avižonio laiškais, Gudaitis nušviečia gana tamsų ir pilną intrijų gyvenimą Lietuvos atstovybėje, ir liguista, viskuo nepatenkintą J. Baltrušaitį. Nemaža Baltrušaičio-diplomato duomenų pateikia K. Navickas knygoje "TSRS vaidmuo, ginant Lietuvą nuo imperialistinės agresijos 1920-1940 metais" (Vilnius, 1966). Ar nebūtų tiksli, kad knygoje suminėti asmenys, gyvenę užsienyje, duotų pilnesnį tų įvykių aprašymą, nurodant J. Baltrušaičio vaidmenį juose?

Tarnybiniais bei asmeniškais reikalais Baltrušaitis kelis kartus į metus vykdavo į Kauną. Čia susitikdavo ne tik su mūsų užsienio reikalų ministerijos pareigūnais, bet su eile kultūrininkų bei rašytojų. Iki šiol spaudoje nesimatė nei vieno straipsnio, liečiančio Baltrušaičio buvimus Lietuvoje. Nuo 1939 balandžio mėn. iki 1944 m. sausio mėn. 3 d. Baltrušaitis gyveno Prancūzijoje. Yra žinomi svarbesni jo gyvenimo įvykiai, bet nėra išsamesnio, detalesnio jo gyvenimo aprašymo. Jis susitikdavo bei bendravo su eile dabar išeivijoje esančių lietuvių. Ju prisiminimai, kad ir kelios detalės, galėtų prisidėti prie tikslesnio Baltrušaičio paveikslėlio.

Besirūpindamas savosios kūrybos išleidimu ir dalinai gindamas nuo bado, Baltrušaitis laisškai kreipėsi iš Paryžiaus į keletą Lietuvos atstovybių užsienyje, kad padėtų jam susisiekti su lietuviškų laikraščių redaktorais ir pagalbėtų jo lietuviškosios kūrybos išleidimui. Be to, jis susirašinėjo su kelių lietuviškų laikraščių redaktorais bei kitais asmenimis JAV-se. Reikia tikėtis, kad ta korespondencija yra saugoma asmeniškuose archyvuose. Ar turintieji Baltrušaičio laiškus neatsisakyti

sukaktuvių proga juos paskelbti? Gal būtų, žinantieji, kur gali būti Baltrušaičio laišku, painformuotų Baltrušaičio kūrybos gerbėjus bei tyrinėtojus? Laiškai yra vieni svarbiausių raktų pažinti Baltrušaičio asmenybę ir jo kūrybą.

Reikia pasidžiaugti, kad paskutiniuoju metu Lietuvoje Baltrušaitis ir jo kūryba susilaukė didesnio dėmesio. Visai teisingai V. Daujotytė teigia savo disertacijoje apie Baltrušaitį, kad "šandien poetas pergyvena savotišką renesansą". Tas renesansas prasidėjo maždaug prieš 6—7 metus. Pirmuoju svarbesniu įvykiu laikytina 1967 m. pasirodžiusi V. Kubiliaus parengta 8000 egz. tiražu Baltrušaičio lietuviškų eilėraščių rinktinė. Plačiau svetimtaučius su Baltrušaičio gyvenimu ir jo kūryba supažindino J. Tumelio 1969 m. paruosta 10000 egz. tiražu Baltrušaičio rusiškų eilėraščių rinktinė "Derevo v ogne" (medis ugnyje). Palankios recenzijos apie tas rinktines bei ir anksčiau populiarias, ypač jaunuomenėje, Baltrušaičio vardas, prisidėjo prie Baltrušaičio kūrybos propagavimo, ir šios dvi rink-

tinės jau nebegaunamos knygnuose. Be to, spaudoje pasirodė keletas tikrai rimtų studijinių darbų apie Baltrušaičio kūrybą, estetines pažiūras bei jo gyvenimą. Svarbiausia iš visų darbų yra Viktorijos Daujotytės-Pakerienės filologijos mokslo kandidato monografinio pobūdžio 337 puslapių disertacija, apginta 1971 m. Vilniaus universitete. Kitas svarbus iš baltrušaitiados poreiškių Lietuvoje yra kruopštus bet kokios poetą liečiančios medžiagos rinkimas, o ypač jo, pasirodo, labai gausios korespondencijos. Kada išgirsti, kad vienas asmuo jau yra surinkęs per tūkstantį Baltrušaičio laišku, rašytų daugiausia svetimtaučiams, iki šiol vyravusi nuomonė, kad Baltrušaitis nemėgo rašyti laišku, pakinta. Baltrušaičio laišškai ne tik tebėra pas privačius asmenis bei išsklaidyti po įvairius archyvus Lietuvoje ir Rusijoje, bet, reikia pabrėžti, jie dar labai saugojami, ne sovietiniams piliečiams sunkiai prieinami. Kai kurie Baltrušaičio archyvai yra dar uždari, kaip pvz., Centriniam valstybiniam archyve Vilniuje yra Baltrušaičio Lietuvos užsienio ministerijai Kaune siųstieji tarnybiniai pranešimai, telegramos ir pan., bet iki šiol tik dviem asmenim — vienam iš Vilniaus, kitam iš Lenkijos — leista bent su dalimi tos medžiagos apie Baltrušaitį susipažinti.

Gerokai yra pažengęs memorarinės medžiagos apie Baltrušaitį rinkimas. Dalis jos pasirodė spaudoje, o visa kita tebėra archyvuose. Iš jų paminėtini šių asmenų prisiminimai: diplomato P. Klimo, pirmojo pasaulinio karo metu Maskvoje studijavusio M. Kaunaitės; Lietuvos pasiuntinybėje Maskvoje dirbusių: patarėjo J. Avižonio, sekretorės Žvironienės, staliaus A. Kakarėno, šoferio B. Strigavičiaus ir kt.

Nežinia, kaip bus atžymėtos Baltrušaičio sukaktys Lietuvoje. Nugirstomis žiniomis, esą, planuojama išleisti V. Daujotytės disertacija, parengti spaudai Baltrušaičio "Žemnyje stupeni" ir "Gornaja tropa" rinkinių vertimai į lietuvių kalbą, ruošiami rusiškai spaudai dalis Baltrušaičio laišku, rašytų rusų rašytojui V. Briusovui.

MIRĖ RENOIRO ANTRININKAS

Paryžiuje mirė skulptorius Richard Guino, 83 m. Kai dailininkas Auguste Renoir senatvėje jau buvo pasidarys silpnas, Guino išbaigėdavo jo kūrinius.

Krikščioniško humanizmo filosofas

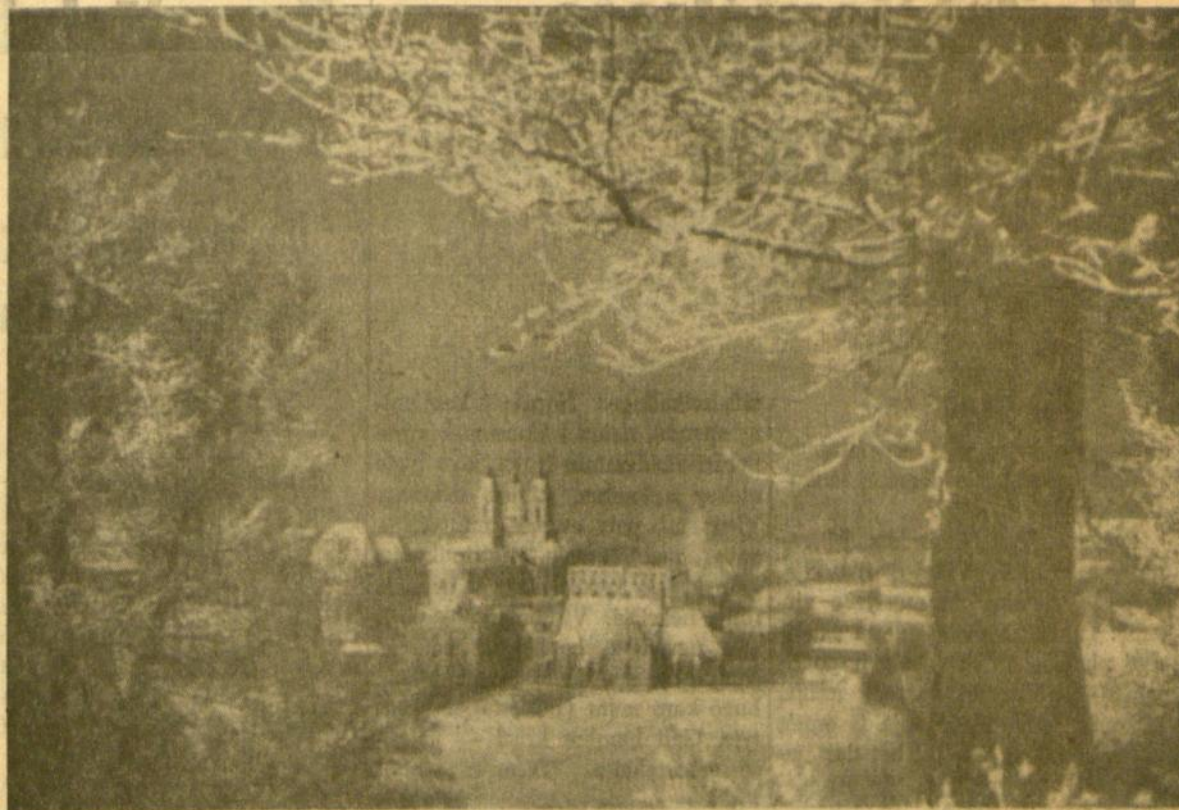
(Atkelta iš 2 psl.)

vių ir vokiečių kalba. Antroji trilogija išėjo šia eile: Saulės giesmė (Šv. Pranciškus) 1954, Didžioji Padėjėja (Marija) 1958 ir Dievo Avižinimas (Kristus) 1966. Be šių dviejų, pasirodė vėliau ir trečioji trilogija, liečianti Bažnyčios problemas po II Vatikano susirinkimo, būtent: Pasaulis ir Bažnyčia 1970, Didieji dabarties klausimai 1971 ir Krikščionis pasaulyje (paruostas spaudai).

Maceina eina gilyn į religinę tematiką bei problematiką ir darosi beveik teologu — kūrėju. Taip ji dažnai vadina ne vienas, vertindamas ypač pastaruosius jo veikalus. Savo pasirodžiusi Maceina yra panašioj padėty, kaip jo buvęs mokytojas Pranas Kuraitis, filosofas ir teologas. Tik pas Kuraitį buvo aiškiai jaučiama, kur jis kalba ar rašo, kaip filosofas, o kur kaip teologas. Pas Maceiną šio skirtumo lyg ir nejaus-

ti. Tai metodo klausimas, bet jis šiuo atveju labai reikšmingas. "Teologinis žvilgsnis, pasak J. Girmiaus, teikia substancialumo Maceinos filosofijai, tačiau filosofinis metodas teologiniuose klausimuose slepia pavojų pervertinti spekuliatyvinio mąstymo ribas" (LE XVII, 17). Spekuliatyvinis metodas kaip tik ir neleidžia Maceinos raštų laikyti teologiniais ir jo paties vertinti kaip teologinio rašytojo. Teologais, pasak Yves de Congar OP, nevadinami ne tik religijos istorikai, psichologai, sociologai, bet ir religijos filosofai.

Maceina pats prisipažįsta: "Teologas nesu, kaip mano recenzentai dažnai teigia... Teologija yra ne tai, kad mes savų protų mąstome. Apreiškimo tiesas ar įvykius, bet tai, kad mes šias tiesas ar įvykius pateikiame pagal šventraštį, Tradiciją ir Bažnyčios sprendimus... Religijos filosofija žmogiškuoju protu interpretuoja apreikštąjį tikrovę...

Žiemojancio Kauno vaizdas nuo Linksmakalnio

KAUNO SONETAI

Vincas Stonis

NEMUNUI

Nemune, mano svajotas tiek kartų,
Sveikimu tavo neramiąją srovę, —
Bangos, tiek amžius be ženklo muplovę,
Kiek pasakyti, jei žodį pratarų!

Jei praeitai tau iš dugno išnertų,
Neščiau gal širdį į Mildos šventovę,
Svaigčiau, regėdamas Vytauto šlovę,
Ar nusilenkčiau prie Margirio vartų.

Gal su Mickevičium, skardį suradę,
Kurtume tavo pašonėj baladę
Ar apdainuotume liūdnąjį Marilę;

Bekalbant miniai, gal rasčiau Valančių...
Nemune, varstai tu savo rožančių,
Amžiai gi išsis kaip stygos nutilę!...

LINKSMAKALNY

Nemuno juosta man tiso po kojų,
Kaunas, kaip raštas įtaustas į drobę;
Sodų vainikai meilmingai jį globia,
Veltui tik ieškai senųjų alkojų.

Dar palypėjau ir takui dėkoju:
Akys man Rotušės bokštus užgrobia,
Gatvės rikiuojasi, rūmais pralobę,
Toly stotis traukinių šimtakojų.

Nulenkiu galvą, pasviręs į klonį, —
Čia Bonapartas viršūnėje šlaito
Maskvą svajojo ir kraujas jam kaito;

Vasaros naktys viliojo Maironį,
Jaktas ir Tumas čia kopė ne sykį...
Sustok ir aidų praeities paklausyk!

KAUNO PILY

Miega valdovė. Šalta jos krūtinė
Išsis be žado sustingus, apmirus,

Aidas tik nuskamba, plytai nubirus,
Vėl ją apniaukia tylia nuolatinė.

Veltui jai dega aušra rytmetinė,
Veltui ją būdina vėjai įkyrūs, —
Laikas išblaškė narsiuosius jos vyrus,
Garbė ir galią kaip žiedą nuskynė.

Priglaudžiau kaktą į mūrą jos kietą.
Tarki, pilie, kiek čia kraujo pralietą?
Kiek tavo pergalių skelbė trimitai?

Tarki, koks vardas tau, karžygi broli?
Amžiai gigantais nuėjo į toli,
Liko vieni tik apkerpėję mitai...

MICKEVICIAUS SLĖNY

Leidžiuos į klonį taku išgenėtu,
Ievų žiedai man į garbanas byra.
Kvapą užgniaužiu. Mickevičiaus lyra
Moju, kad žemę ji vėl glamonėtų.

Girdisi!.. Ne, tai ne posmai sonetų
Ilgesiu šlama švelniau už zefyrą,
Ne, — tik žemai savo vandenį tyrą
Žarsto upelis kaip lobį monetų.

Spartinu žingsnį. Apstojusios taką
Vinkšnos šakelėmis veidą man plaka,
Svaido kruša akmenėlių ir grumstų.

Aš jau dauboj. Kaip širdis man norėtų
Rasti poetą būry filaretų!..
Cit! Nevalia, kad čia rimti kas drumstų!..

RUDUO VYTAUTO PARKE

Ruduo lyg vagis įsisbrovė į parką,
Gėles jo sutrypes, nudraskęs lapus;
Mane besutinka tik vėjas šiurpus,
Ir linksi klasingai atkildusi šarką.

Apvirtę suoleliai jau snį aukė tvarką.
Altanoje tuščia, tik sargas taupus
Pabėrė čia būlvį, sukravė krapus
Ir klomboje pabloskė kirvį ir švarką.

Apmuogintos blaškosi vinkšnos ir tuopos;
Dangus apsiniaukė ir pilasi krūpos;
Iš kažkur nutiško į veidą vanduo.

Juntu, kad primerktos blakstienos suslapo,
Ar gaila to gelsvo sumindžiuoto lapo?
Ar liūdna, kad išplėšė laimę ruduo?

de Chardin). Arba Dievas yra mano asmens Kūrėjas, ir todėl religija yra ontologiškai pagrįsta, arba Dievo iš viso nėra, ir religija tada yra tik etinis svaicėjimas. Tai mano religijos filosofijos dilema" (Tp).

Maceinai sunku suprasti ne tik Chardiną. Jam ir "teologija šandien... aiškiai smukusi, nes ontologinis jos problemų svarstymas yra vis labiau pakeičiamas psichologiskai ir net sociologiskai antropologine jo sklaida" (Bažnyčia ir pasaulis, 1970, 59). Sunku jam suvokti ir šių dienų kunigus, kurie, jo manymu, per mažą sielosios "ontologinių religijos pagrindimu".

— Jūs darote klaidą, jūs abu, — kalbėjo prel. P. Celiešui ir šių eilučių autoriui 1972 metų vasarą. — Jūs stengiatės vesti žmogų į Dievą, o reikia Dievą atvesti prie žmogaus. Ar neužtenka logiškai įrodyti Dievo buvimą?

— Kiek šimtmečių įrodinėjom, o rezultatas koks? Argi logika ap- tokiai evoliucinei Dievo bei religijos sampratai, (kokią skelbia Teilhard

loginės gelmės, prie kurių prielti gal sunkiau, bet...

— Loginis, ontologinis kelias tikresnis.

— Kąžin? Dievas tokia didybė ir gelmė, kad jo tenka ieškoti ne vienu, o visais galimais atžvilgiais. Bent jau teologija, o ypač sielovada negali ir neprivalo apsiriboti tik racionaliniu — ontologiniu žmogaus ir Dievo santykiu.

Ieškojimas nesibaigia

"Kiekvienas tikras filosofas, pasak J. Girmiaus, turi savo sistemą, bendrą žvilgsnį, naują būties pergyvenimą" (Draugas 1969.10.13). Kokia yra Maceinos sistema, tur būt, sunkiausia pasakyti. Jis taip įvairus, šakotas ir skirtingas savo raštais, kad jį įstatyti į tam tikros sistemos rėmus darosi neįmanoma. V. Bagdanavičius bando spėti kodėl? "Kiekviena tezė, prie kurios Maceina sustoja, atidengia jam tiek daug paslapčių, kad kiti dalykai lyg išnyksta iš akiračio... Maceina tiek daug pamato savo studijuojamose

(Nukelta į 4 psl.)

Krikščioniškojo humanizmo filosofas

(Atkelta iš 3 psl.)

tiesose, kad jų visų sisteminimas pasilieka anapus jo dėmesio lauko" (Draugas 1970.4.25).

Priežastis gali būti ir kita. Macelina yra kūrėjas, atėjęs į filosofiją, įkops į ontologinio mąstymo viršūnę. Iš tos viršūnės galima sklandyti plačiose erdvėse, kaip ir poezijoje. Ji domina tai, kas dar nauja, ieškoma. Nebūtina nauja iš esmės — dažnai kitių iškelta, bet dar neįsivystyta, neperžvelgta. Ir problemos vystymas pagauna jį labiau, negu jos derinimas prie kitų, visuomenės įterptinųjų, ar ieškojimas jų visų loginio ryšio. Ar ne dėl to Maceina nesusigvyveno su aristotelinė-tomistine filosofija, nors joje buvo brendęs? Pasuko į platoninę-solovjovinę kryptį, nes ši teikia jo mąstymui ir interpretacijoms didesnės kūrybinės laisvės. Tuo jis pasidarė labai platus, atviras, aktualus, bet mažiau vientisas ir labiau kontroversiškas.

"Būtų klaida manyti, rašo jis pats, esą ašen turįs savo filosofiją... Sava filosofija, atrodo, man pradedama kurtis tik dabar. Praėjusį vasaros semestrą (1966), dėstydamas kursą apie filosofijos kilmę bei prasmę, lyg ir pradėjau formuoti savas pažiūras: visų pirma į pačią filosofiją... Visos ligšiolinės mano knygos yra daugiau ar mažiau Solovjovo įtakoje, atėjusioj man per Šalkauskį, tačiau ši itaka stipriai apblėso, kai įsiskaičiau į Solovjovo originalą. O reikalingas tirti savo žodį apie filosofiją vokiečių studentams, atvedė mane, man atrodo, į save patį. Ir vis dėlto dar reikės nemaža laiko, jeigu jo Apvalda man nepagalės, kol šios savos mintys įgis reikalingo pavidalo" (Draugas 1967.1.28).

Maceina dar ieško savęs filosofijoje. Bet jis jau turi filosofavimo metodą, būdingą ypač jam. Kiekvienas jo veiklas ar straipsnis tematiškai vieningas, kruopščiai logiškai išplanuotas. Dėstymas seka planą — tai natūralu. Bet jauti, kad plane jau pramatytos ir tezės, ir išvados. Dėstymas jam nėra ieškojimas, kaip kitiems, bet teigimas jau įveiktų dalykų. Jis ir rašo teiginius, lyg aforizmus, ir susikuria išsėtas teiginių grandis. Čia, tur būt, ir pasireiškia toji intuityvinė galia suvokti ne tik problemas esmę bet ir pramatyti išvadas (konsekvencijas).

Maceinos filosofavimas atremtas į logiškai kaustytą planą ir j tam tikras plotmies struktūras: gamtą-kultūrą-religiją, gamtą-istoriją-asmenį, kosmologiją-antropologiją-ontologiją. Kitos jo dažnai vartojamos plotmės yra priešybinių arba prieštarųbinės: būtis ir nebūtis, nebūtis ir kūrimas (kreacija), asmuo ir masė, Dievas ir žmogus, Kristus ir antikristas, Bažnyčia ir pasaulis, krikščionybė ir sekuliarizmas. Kontrastai lengvina minties žaidimą, dinamina problemos vystymą, — be to negali išsiversti joks filosofas, juoba analitikas. Bet tai rodo, kad Maceina, nebūdamas sistematikas, vis dėlto neišvengia schematikos. Struktūrinį ir scheminį elementus autorius išperka dideliu savo kūrybiškumu.

Asmens bruožai ir viršasmeninė misija

Maceina veidu ne gražuolis, stotu ne aukštuolis ir savo laikysena labai paprastas. Ne iškalbos žmogus, o rašto. Daugiau rašus nei kalbus ir svetimom kalbom. Draugiškas ir mielas, bet atokus viešumai ir mažiau pažįstamiems. Turi humoro ir lyriskumo, bet daugiau stojškas ir kritiškas. Nesidomi žmonėmis, kurie neįdomūs. Nesilima darbo, kuris nereikšmingas, nors kar-

tais reikalingas. Nerašo į kasdieninę spaudą, neina į klausimus, kurie neturi akademinio lygio. Savo lygio niekur nežemina, stiliaus nekeičia. Visur tas pats estetas, mintytojas. Savęs nedupliuoja, netriplicuoja, kaip kiti jo kartos draugai, ir savo rolių nekeičia. Visuomeninių pozicijų nevengia, bet jų ir neieško. Kūryba jo kasdienė duona. Taip buvo karo metu (Berlyne) ir tremtyje. Gali bombos kristi — jis rašo arba skaito. "Tremties metais Vokietijoje... dirbo taip ryžtingai, su tokiu užsidegimu, nepaisydamas slegiančios ligos, tarsi keršydamas savo tremties tylai ir vienetvei... Maceina lenktyniauja su laiku ir bėgančiais savo gyvenimo metais, skubėdamas sukurti tai, ko dar neturėjome ir ko kiti nepadarys" (Baltinis, Draugas 1958.1.25).

Savo kūryboje ir gyvenime Maceina "iš vienos pusės trokšta būti objektyvus, iš antros jame labai stiprus linkimas būti ištikimu sau pačiam, didelis individualizmas ir subjektivizmas, slepiąs savyje išorinių ir išvidinių konfliktų gemalus" (A. Leitiškis, Draugas 1958.1.25). Maceina ligi galo niekam neatsiskleidžia, pastebi A. Baltinis (Aidai 1968 N 1, 1). Mėgsta ieškoti teisybės. Kuo įsitikina, sunkiai būna perkalbamas. Sunkiai įveikiamas ir diskusijose, nes turi stiprią dialektinę logiką. Gana jautrus, kai paliečia kas jo pažiūras. Bet daugiau jaudinasi dėl viešojo gyvenimo žaidimų bei kreivių. Tada linkęs eiti į kovą.

"Maceina nepasitenkina tradicinėmis pažiūromis. Visur ieško naujų kelių. Jame labai ryškūs reformatoriaus, revoliucininko, kovotojo bruožai" (A. Leitiškis, Tp). Jau Lietuvoj jis vedė kovą prieš tokias negeroves, kaip buržuazėjimą (Buržuazijos žlugimas) ir socialinę nelygybę (Socialinis teisingumas). Vokietijoje jis atakavo totalizmo filosofiją (Didysis Inkvizitorius), ateistinį egzistencializmą (Jobo drama), kovą prieš Dievą Vakaruose, vedamą klastingais metodais (Niekšybės paslaptis), marksistinę etiką (sowjetische Ethik und Christentum), pagaliau liberalizmą, pretenduojantį būti trečiuoju frontu tarp krikščionybės ir komunizmo.

Maceinos atoliepis į aktualiuosius gyvenimo klausimus rodo, kad filosofija jam nėra tik dėl filosofijos. Panašiai filosofo misiją suvokė ir Šalkauskis, būtent — gyvenimą tikslinti bei tobulinti. Šalkauskiui toli gražu ne viskas pavyko realizuoti, nes jo planai, pasak Tumo, būdavo per tobuli. Ir Maceinos sprendimai visuomeninėje plotmėje ne visada pasirodė praktiški, nes būdavo per daug principiški. Realybė reikalauja aštriuosius principų kampus nušvelninti, o Maceina nebuvo linkęs to daryti.

"Nuo jaunystės dienų ejęs naujų idėjų ieškojimo, esamos tvarkos tobulinimo, reformatoriaus keliu" (A. Baltinis, Draugas 1958.1.25), Maceina su amžiumi ir patirtimi pamažu keitėsi. "Senokai yra manėje prasidėjęs kitoks būties pajautimas, tur būt, susijęs su amžiumi: kažkoks giedros bei skaidros jausmas, keliąs lyg šypseną, lyg norą pažaisiti. Truputį liūdnas jausmas tarsi saulėtą rudenį, kada aplinkui viskas dar tviška, tačiau pamažu temsta saulėleidžių žara. Šis jausmas nėra sunkus; ne pesimistinis ir ne nihilistinis kaip seniau... Žinoma, šis jausmas manėje yra buvęs ir seniau... Tačiau tai buvo tik retos vienkartinės provaržos. Dabargi man atrodo, kad šis naujas būties pajautimas virsta pagrindiniu ir nuolatinu" (Draugas 1967.1.28).

Maceina tebėra kovotojas, nors ir pakitusiųmis nuotaikomis. Kovotojas

Kur dėstytojas nemato savo studentų

Dešimtmetis Pedagoginio lituanistikos instituto neakivaizdiniam skyriui

JUOZAS DAUGAILIS

Chicagoje jau 10 m. veikia pažangi lituanistinė mokykla, kur mokslas išeinamas susirašinėjimo būdu. Tai vienas iš dviejų Pedagoginio lituanistikos instituto padalinių — neakivaizdinis skyrius. Jo direktorius šiuo metu yra mok. Ignas Serapinas. Akivaizdinio Pedagog. lit. instituto direktorius yra A. Dundulis, o rektorius — dr. P. Jonikas. Neakivaizdinio skyriaus bendriniam kurse dabar yra 32 studentai, o specialiam kurse dabar aktyvūs yra trys. Visas darbas atliekamas laiškais. Ir pasiekiami gražių rezultatų. Pvz. šį neakivaizdinį skyrių baigusi rašytoja Nijolė Jankutė stipriai reikšiasi mūsų periodinėje spaudoje ir literatūroje. Kanadoje yra du baigusieji neakivaizdinį skyrių: sėkmingas laikraštinkas Pranas Alšėnas ir Kristina Parėstyte.

Šios neakivaizdinės mokslo įstaigos tikslas tas pats, kaip ir viso Pedagoginio lituanistikos instituto: ugdyti tautos kūrybinį potencialą priaugiančioje kartoje, perteikti mūsų jaunimui dvasinį lietuvių tautos lobį kalboje, tautosakoje, literatūroje ir ugdyti lietuvių kultūros darbuotojus.

Studentai iš kelių kontinentų

Neakivaizdiniame institute darbas pradėtas 1962 m. rugsėjo 15 d. Pirmaisiais mokslo metais į jį įstojo 13 jaunuolių, iš kurių jau turime išaugusių žymių žmonių, kaip širdies ligų specialistas Lojolos universiteto prof. dr. R. Nemickas, dantų gydytojas (Kanadoje) Arūnas Dailydė, Saulius Sužiedėlis ir eilė kitų iš Kanados, Anglijos, Vakarų Vokietijos, Australijos ir iš įvairių JAV miestų.

Pačiais pirmaisiais metais į neakivaizdinio skyriaus specialų kursą įsiregistravo 18. Jų tarpe užtikiname dabar taip žinomų pavardžių, kaip Nijolė Jankutė, Kęstutis Keblys, Milda Lenkauskienė, Elona Vaišnienė ir eilė kitų.

Lektoriai

Dėstytojais į neakivaizdinį skyrių buvo įtraukti: dr. J. Balys (tautosaka), A. Dundulis (liet. k. metodika), K. Girvilas (liet. k.), dr. J. Grinius (liet. literatūra), dr. A. Liaugminas (pedagogika), dr. H. Nagys (liet. liter.), V. Narutis (Liet. istorija), J. Peteraitis (Liet. istor.), kun. dr. J. Prunskis (žurnalistika), Ign. Serapinas (liet. k. ir liter.), dr. P. Skardžius (liet. k.), dr. V. Skupskelytė (liet. liter. metod.), dr. V. Sruogienė (liet. istor.), J. Vaičekonis (liet. k. metod.). Buvę lek-

toriai: V. Liulevičius (Lietuv. žangai lituanistinė mokykla, kur mokslas išeinamas susirašinėjimo būdu. Tai vienas iš dviejų Pedagoginio lituanistikos instituto padalinių — neakivaizdinis skyrius. Jo direktorius šiuo metu yra mok. Ignas Serapinas. Akivaizdinio Pedagog. lit. instituto direktorius yra A. Dundulis, o rektorius — dr. P. Jonikas. Neakivaizdinio skyriaus bendriniam kurse dabar yra 32 studentai, o specialiam kurse dabar aktyvūs yra trys. Visas darbas atliekamas laiškais. Ir pasiekiami gražių rezultatų. Pvz. šį neakivaizdinį skyrių baigusi rašytoja Nijolė Jankutė stipriai reikšiasi mūsų periodinėje spaudoje ir literatūroje. Kanadoje yra du baigusieji neakivaizdinį skyrių: sėkmingas laikraštinkas Pranas Alšėnas ir Kristina Parėstyte.

Šios neakivaizdinės mokslo įstaigos tikslas tas pats, kaip ir viso Pedagoginio lituanistikos instituto: ugdyti tautos kūrybinį potencialą priaugiančioje kartoje, perteikti mūsų jaunimui dvasinį lietuvių tautos lobį kalboje, tautosakoje, literatūroje ir ugdyti lietuvių kultūros darbuotojus.

toriai: V. Liulevičius (Lietuv. istor.), S. Radvilas (liet. istor.), D. Velička (instituto steigėjas, neakiv. skyr. direkt. 1966-1972).

Taigi — nemažas lektorių štabas. Tačiau dabar viso šio neakivaizdinio skyriaus siela yra jo direktorius Ig. Serapinas, šiam skyriui vadovavęs 4 metus įsikūrimo pradžioje ir dabar vadovaujantis po a.a. D. Veličkos mirties. Jis šiam darbui atsidavęs visa siela, tuo gyvena, pašveddamas visą laisvesnį laiką.

Istoti galima bet kuriuo metu

Čia skiriama daug individualaus dėmesio kiekvienam studentui. Istoti galima bet kuriuo metu, kreipiantis į direktorių Ig. Serapiną (2543 W. 69 St., Chicago, Ill. 60629, Tel. 737-1286). Bendriniam kurse mokslas tęsiasi 6 semestrus, tačiau jie apskaičiuojami ne mėnesių laiku, o rašomųjų darbų, temų atlikimu. Bendriniam kurse mokoma lietuvių kalbos, lietuvių litera-

Ignas Serapinas (kairėje), stud. V. Galbuogytė ir Domas Velička 1970 m. rugpjūčio mėn. Serapinų bute, Chicago. Nuotr. V. Noreikos

tūros ir Lietuvos istorijos. Išeiti į studijas. Mok. Serapinas labai nama suglaudintų dalykų gimna rūpestingai kiekvienam įstojusiajįs programą. Specialus kursas jam nurodo vadovėlius, kitą mėšiau yra aukštosios lituanistinės džiaga, parenka temas rašomie-

siems darbams, nurodo medžiagą toms temoms (net ir veikalų puslapius). Belieka tik sugromuluot. Atsiųstus darbus rūpestingai peržiūri, pataiso, nurodo studentui trūkumus, pataria, kur dar gali rasti medžiagos, jei reikalingi papildymai.

Daug kanadiškių

Idomu, kad neakivaizdinis skyrius daugiausia studentų, net 20 iš 32, turi Kanadoje. Kanados vyriausybė net užmoka mokesčių už mokslą, kuris Kanadoje ir JAV-se yra 50 dol. už mokslo metus, o kitur — 30 dol. Australijoje yra 5 studentai. Kai kurie labai talentingai reiškiasi, pvz. Vanda Galbuogytė, Vaiva Vėbraite; jų rašiniai net patenka į lietuvių spaudą. Australijos lietuvis Algis Dunda, gyvenęs prie Adelaidės, įstojo teturėdamas 14 m. ir dabar jau yra prie bendrinio kurso pabaigos. Studentų darbai yra jau pasirodę Laiškuose Lietuviams, Mūsų Pastogėje, Tėviškės Aiduose (abudu Australijoje). Bendriniame kurse dabar lietuvių kalbą ir literatūrą dėsto Ignas Serapinas, įtraukdamas jaunimą ir Lietuvos istoriją septyniems studentams dėstyti pavesdamas V. Naručui. Specialiam kurse dėsto dr. Skardžius, Girvilas, dr. Grinius, dr. Nagys.

Grįžo po 10 metų

Džiugu, kad kai kurie studentai, kuriems gyvenimas buvo sutrukęs studijas, vėliau grįžta. Pvz. po 10 m. grįžo į neakivaizdinį skyrių B.Čaplikaitė-Kožicė-

(Nukelta į 5 pusl.)

are you
earning
enough
interest
on your
savings

CHOOSE FROM

6% yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$5,000 OR MORE—2 YEAR MATURITY

YIELD INCREASES TO 6.18%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5³/₄% yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$1,000 OR MORE—1 YEAR MATURITY

YIELD INCREASES TO 5.92%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5¹/₄% yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$1,000 OR MORE—3 MONTHS TO
LESS THAN 1 YEAR MATURITY

YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5% yearly
PASSBOOK SAVINGS
ADD TO OR WITHDRAW ANYTIME

YIELD INCREASES TO 5.13%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

PLUS:

- Deposits received by the 10th of the month, earn interest from the 1st, if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th of the month earn from date of receipt.
- On Passbook Accounts, interest paid to day of withdrawal.

Phone 847-1140

**STANDARD
FEDERAL
SAVINGS**

AND LOAN ASSOCIATION

4192 Archer Avenue at Sacramento / Chicago, Illinois 60632

ŠAUKSMAS

MICHALY VOEROESMARTY

O, vengrai, išlikite tvirti, nepalaužiami
Ir ištikimi savo brangiajai tėvynei!
Čia jūsų lopšys ir būsimas kapas,
Kuris, jum kritus, pridengs jus.
Nėra kitos vietos jum
Po šios žemės dangum,
Ar likimas bus jum maloningas ar žiaurus,
Jūs čia turite gyventi ir mirti.

Tai yra šalis, kur daugel kartų
Liejosi jūsų tėvų kraujas.
Tai yra šalis, kur tūkstantį metų
Buvo laidojami visi jūsų mirusieji.
Čia Arpado narsūs kariai kovėsi,
Kad įkurdintų jūsų tėvyne;
Čia Hunyado galingom rankom
Buvo sulaužyti vergijos pančiai.

Čia krauju pasruvusi jūsų vėliava,
O Laive, buvo nešama pirmyn;
Čia per ilgalaikius karus geriausieji
Jūsų sūnūs paguldė galvas.
Nepaisant tiekos nelaimingų metų
Ir tarpusavio nelemtų kovų,
Vis negausi, bet niekada nesunaikinta,
Mūsų tauta tebėr gyva.

Ši tauta, o galingas pasauli,
Pagarbiai į tave kreipiasi:
"Po tūkstantmečio vargų ir skausmų,
Mes norime gyventi, o ne mirti!"
Argi veltui tiek ištikimų
Širdžių prarado gyvybę?
Argi veltui už tėvyne
Tiek daug vyrų žuvo?

Negali būt, kad protas ir jėga,
Būtų eikvojami vien tuštieji noram
Ar piktiem įgeidžiam.
Ateis geresni laikai — privalo ateiti,
Jie vėl turi sugrįžti.
To karštai trokšta ir meldžia
Milijonai mūsų žmonių.

Arba — jei tai neišvengiama —
Didinga ateis kritus,
Kai laidojant, krai juose skendės
Visa mūsų šalis!
Kapą, kuriame tauta gulės,
Visos tautos apspis,
Ir milijonai su ašaromis akys
Apverks tautos piliakalnį.

O vengrai, išlikite tvirti, nepalaužiami
Ir ištikimi savo brangiajai tėvynei!
Čia jūsų lopšys ir būsimas kapas,
Kuris, jum kritus, pridengs jus.
Nėra kitos vietos jum
Po šios žemės dangum,
Ar likimas bus jum maloningas ar žiaurus,
Jūs čia turite gyventi ir mirti.

Išvertė P. Gaučys

M. Voeroesmarti (1800-1855), vienas žymiausių vengrų poetų. Jo poezijoje atsispindi ne tik susirūpinimas savo tautos likimu, bet poeto rūpestis siekia daug plačiau, beveik kosminę skalę, liečiančią visos žmonijos problemas. Dėl savo tautinės veiklos (dalyvavo tragiškai užbaigtose 1848-49 metų revoliucijoje) jis turėjo slapstytis, kol vėliau buvo amnestuotas. Savo "Šaukimu" poetas ugdė tautišką rezistenciją, kėlė didesnę laisvės ir savo šalies meilę. P. G.

KUR DĖSTYTOJAS NEMATO SAVO STUDENTŲ

(Atkelta iš 4 pusl.)

nė, baigusi Roosevelto universitetą, o grįžęs studentas Algis Rimas už metų jau bus veterinarijos daktaras. Naujai įstojo J. J. Arlauskaitė-Mikutaitienė, auginanti gražią šeimą, veikli skautų vadovė, panorėjusi savo liuanistines žinias pagilinti.

Iš viso per neakivaizdinį kursą jau perėjo 119 studentų. Buvo įsiregistravusių net iš Argentinos, tačiau jiems buvo sunku išsėsti, nes neturėjo reikiamo pasirošimo. Specialinį kursą yra lankę 27 studentai. Su jais dideliu pasišventimu dirbančiam direktoriui I. Serapinui tenka pašvesti kelias valandas, kol smulkmeniškai sudaro temą ir nurodo šaltinius. Prie kai kurių taisyklių darbu tenka prasidėti iki šešių valandų. Vis norima rasti, kuo galima padėti studentui pasitobulinti lietuviškuose dalykuose.

Dir. Serapinas džiaugiasi, kad

išsivystė sklandus bendradarbiavimas su Kanados lietuvių bendruomenės švietimo komisijos pirmininku L. Tamošausku. Jie pasistengė išrūpinti Kanados vy-

Ignas Serapinas prie Pedagoginio liuanistikos instituto neakivaizdinio skyriaus studentų rašto darbų.

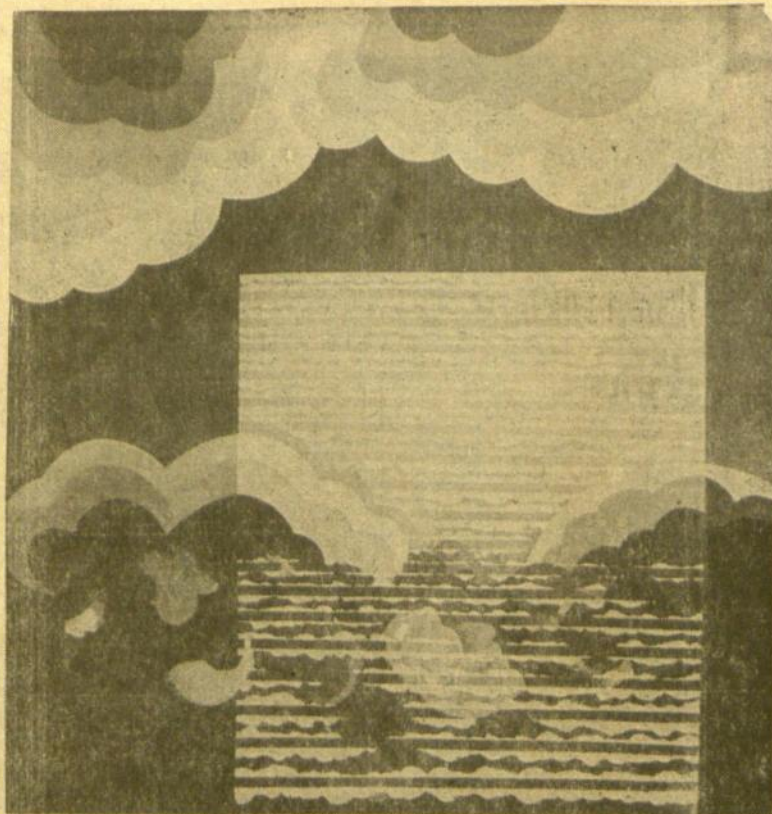
Džiaugsmo valandos — Labai pamėgau šį darbą. Direktorius I. Serapinas džiaugėsi:

riausybės subsidijas savo studentams, įsijungusiems į neakivaizdinį kursą. Tėvams nebereikia mokėti už mokslą.

— Labai pamėgau šį darbą. Direktorius I. Serapinas džiaugėsi:

[domu dirbti, pasiliekančiam studentui nematomu. Niekas čia tavo nervų neįtempia, kaip kartais būna su tėvų atvaromais į liuanistines klases paauguliais. Neakivaizdiniam kurse eina viskas maloniai, ramiai ir tvarkingai. O koks džiaugsmas, kai skaitau laikraščiuose, kad mūsų studentė V. Galbuogytė jau praveda minėjimus, kad mūsų auklėtinė R. Kubiliūtė veda chorą ir rašo Australijos lietuvių spaudoje; pažymėtina, kad ji yra St. Zilingo dukraitė. Džiugu girdėti apie aktyviai besireiškiančią mūsų studentę D. Juškaitę, kurios tėvas Australijoje veda chorą ir jų šeimoms net 5 asmenys jame dainuoja. Kaip smagu sekti, kai mūsų studentė R. Sakalaitė Kanados "Tėviškės Žiburiuose" jau net veda specialų skyrių "Jaunimo Žiburiai", o dabar, žurnalistų sąjungai skiriant premijas už rašinius spaudoje, ji laimėjo pirmą premiją, o trečią — Kest. Šeštąs. Tai vis mūsų neakivaizdinio skyriaus studentai, — džiaugiasi direktorius I. Serapinas.

Nuotr. V. Noreikos

Vytautas O. Virkau

Tapyba

Iš lietuvių dailininkų jungtinės parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

A. Kuršaičio žodynas

Aleksandras Kuršaitis, Fridricho Kuršaičio brolė, miręs 1944 m. rugpjūčio 17 d. Bavarijoje, buvo ilgametis Tilžės gimnazijos mokytojas ir Lietuvių Literatūros Draugijos (Litauische Literarische Gesellschaft) pirmininkas bei jos darbų (Mitteilungen) redaktorius, ligi ta draugija 1925 m. buvo likviduota. Svarbiausias jo darbas yra lietuvių vokiečių kalbų žodynas, kurį jis ruošė apie 30 metų, bet prieš mirtį negalėjo jo pamatyti išspausdinto. Pirmasis tomas Goettingene išleistas 1968 m. (736 psl.), o antrasis — 1970 m. 895 psl.). Perna buvo išspausdintas trečiasis tomas (671 psl.), kuris apima žodžius nuo nužiūrėti ligi sukaktuvė. Iš visko atrodo, kad dar bus storas ketvirtasis tomas. Visi trys išspausdintieji tomai drauge turi 2504 psl.

Trečiasis tomas parašytas visai tuo pat būdu, kaip ir du pirmieji, kuriuos aš savo laikui trumpai esu recenzavęs Drauge, 1968. XI. 30, nr. 282 ir 1970. VIII. 8, nr. 185, todėl iš esmės nebetenka čia apie tai plačiau kalbėti; pasitenkinsiu tik keliomis bendromis pastabomis.

Šis A. Kuršaičio žodynas remiamas jo dėdės, Fr. Kuršaičio, lietuvių vokiečių ir vokiečių lie-

tuvių kalbų žodynais. Bet jis naudojosi dar ir kitais šaltiniais: Donelaičio, Daukanto, Jurksaičio, Geitlerio, Bezenbergerio ir kt. raštais, taip pat A. Juškos, A. Lallo, J. Barono ir kt. žodynais, Aušros laikraščiu, K. Būgos Kalba ir senove ir kt. Beveik visi duodamieji žodžiai, ypač iš vėlyvesnių šaltinių, rašomi šių dienų rašyba, ir daugumas iš jų yra šiais laikais įmanomi. Nemaža šio žodyno žodžių yra tokių, kurie tik Maž. Lietuvoje tebuvo vartojami arba nežinomi iš įvairių senesnių šaltinių, ir dabartinėjų raštų kalboj visai nesutinkami, tėra grynai anachronizmai, pvz. oblotas "ostija", obo "obojus", odžemkai "apatinė kaimiečių moterų marškinė dalis", ojus "pavojus", orkulė "orlavis, Luftballon", Ostrobroma "Aušros vartai" Ozėšius, Ozi-jošius "Hosea (pranašas)", pipirmencai "pipirmėtės", pičkar- "patrankų dirbtuvė", rablijonas "maistinininkas" Rebellion", rokūbmistras "Rechenmeister", sanmoksleivis "Mitschueler", spacierra "pasivaikščiojimas", sponskas "ispanas", styrmomas "vairininkas, Steuermann" ir kt.

Autorius, kiek iš žodyno matyti, turėjo gana menką supratimą apie kitas lietuvių tarmes, todėl jis atsitiktinai iš tų tarmių

paimtus žodžius dažnai taip ir rašė, kaip rado parašytus šaltiniuose arba, ko kaip reikiant nesusiprasdamas, kartais savaip parašė. Štai jo dėdė, tilžėnas, iš savo tarmės negalėjo skirti *ė*, *o* nuo *ie*, *uo*, tuos garsus ir jis maišo, pvz.: ragaimėnas, rėšėtas, rėiva, sėras, sausvėdys, sėtyvas, stėgara arba osis, ošvis, pōkētė, rōnis, skrostas, soslys, sosti rašo vietoj arba šalia dėsnių formų ragainėnas, riekutas, rėva, sėras, sausviedys, sietmas, stėgara, taip pat uosis, uošvis, puokštė, ruonis, skruostas, soslys, suosti ir kt. Panašiai jis egliai ir su daugeliu kitų tarmių, pvz.: obuojas "abuojas", ongis "angis", ōrklys "ar'lys" (ryt. arba vid. aukštaičiai tavio arkljės, ōrkli, aŭklis ir kt.), ošlos "užlos", palākantai "pel'kaučiai", pōkelis "pokylis", rōdiar "rūndinas", rodzikielis "rodziki gražulas", roibas "raibas" ir k.

Ypač nepaprastai, kartais net visai klaidingai autorius kilduoja daugybę žodžių, pvz.: pēstėbimas, patrōva, pōlgis, pōlaiskis, pōprastis, pōrūšis (pōdėrvis, pōkylis ir kt.), priedėmas, priėgavis, priėgamas (b. prievaizda, prievardis ir kt.), rāikymas (šalia rāikyti, rākau), Rōma, Samarijja, saunėra, Seinas, Seimūs, senjsta, sienōtarpis, bendrōvė (anksčiau bendrōvė), spiegiamas (be

spiegti) ir kt. Galimas daiktas, kad tam tikra tokio kirčiavimo dalis yra paprastos spaudos klaidos kurios spausdinant neištaišytos, arba pats autorius tai sumaišė. Taisyklingsi šie žodžiai kirčiuotini: pāstebimas, patrōvā, pōlgis, pōlaiskis, pōprast'is, pōrūšis, priedėmas, priėgavis, priėgamas, rāikymas, Rōmā, Samarija, saunorā, -ōros, senjstā, sienōtarpis, bendrōvė, spiegiamas.

Apskritai imant, dėl savo gausios, daugeliu atvejų geros medžiagos šis žodynas kai kam užsienyje, ypač lietuvių kalbos tyrinėtojams, iš dalies galės būti gana naudingas, tik kiekvienas, jį naudodamas, turės kritiškai atskirti tikrus, autentiškus duomenis nuo nevykusiai užrašytų kaip reikiant nesuprastų dalykų arba tiesiog klaidų. Tai iš tikrųjų nėra dabartinės lietuvių rašomosios kalbos žodynas ir todėl negalės atstoti nei M. Nierdmano, A. Senno bei A. Salio žodyno, nei Dabartinės lietuvių kalbos žodyno antriosios leidimo, nei kurio kito vėlyvesnio geresnio žodyno. Tačiau leidykla gerai padarė, išleisdama šį gausų lietuvių kalbos lobyną, nors dar daugiau turint istorinės, ne praktinės reikšmės.

P. S.

PRANCŪZŲ POEZIJOS ANTOLOGIJA

Schocken Books leidykla New Yorke išleido prancūzų poezijos antologiją "French Poetry Today" (408 psl., 10 dol.). Antologija dviem kalbom — originali poezija ir vertimai. Duodami kūrybos pavyzdžiai 42 autorių. Pridedamos ir suglaustos biografinės žinios apie tuos prancūzų poetus.

KOPERNIKO 500 M. SUKAKTIES AKADEMIJA

Chicago lenkai Lane mokyklos salėje surengė akademiją, minėdami 500 metų sukaktį nuo Koperniko gimimo. Dalyvavo visa eilė paskaitininkų ir lenkų aktorijų. Publikos susirinko apie 1500.

KOSTAS BUTKUS

Tel. PR 8-2781 (778-2781)

TVOROS LANGAI DURYS

STOGELIAI RINOS

APKALIMAI (Siding)

IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI 30% iki 50% nuolaida

Galima pirkti dalimis ir išmokėtina! SOUTHWEST FURNITURE CO. 6200 S. Western — Tel. GR 6-4421

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1973 METAIS

American Travel Service Bureau, vadovaujamas Walter Rask-Rasčiausko, 1973 metais organizuoja 12 turistinių ekskursijų į Lietuvą. Lietuvoje visos ekskursijos viešės 11 dienų — Vilnių, Kauną, Druskininkuose ir Trakuose. Walter Rask-Rasčiauskas, pirmas pradėjęs vėžti žmones į Lietuvą, tą darbą sėkmingai tęsia jau 12 metų. Po ekskursijos tvarkingai suorganizuotos vyksta sklandžiai.

Nr. 1 Gegužės 21 d.	15 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$750.00
Nr. 2 Gegužės 25 d.	16 dienų (su Leningradu)	IS CHICAGOS — \$798.00, IS NEW YORKO — \$700.00
Nr. 3 Birželio 3 d.	17 dienų (su Leningradu)	IS CHICAGOS — \$863.00, IS NEW YORKO — \$765.00
Nr. 4 Birželio 25 d.	15 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$815.00
Nr. 5 Liepos 9 d.	21 dienos (su Roma)	IS CHICAGOS — \$980.00 (Jau užpildyta)
Nr. 6 Liepos 9 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$825.00, IS NEW YORKO — \$725.00
Nr. 7 Liepos 15 d.	21 dienos (su Roma)	IS CHICAGOS — \$980.00, IS NEW YORKO — \$880.00
Nr. 8 Liepos 19 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$835.00, IS NEW YORKO — \$738.00
Nr. 9 Birželio 25 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$825.00, IS NEW YORKO — \$725.00
Nr. 10 Rugpjūčio 1 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$825.00
Nr. 9 Rugpjūčio 13 d.	21 dienos (su Roma)	IS CHICAGOS — \$980.00
Nr. 10 Rugpjūčio 22 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$800.00, IS NEW YORKO — \$700.00
Nr. 11 Spalio 1 d.	15 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$720.00
Nr. 12 Gruodžio 19 d.	14 dienų kelionė	IS CHICAGOS — \$735.00, IS NEW YORKO — \$635.00

Prašome iš anksto pasirinkti Jums tinkamą kelionės datą ir registruotis, nes dalyvių skaičius grupėse ribotas. Imokėjimas asmeniui \$100.00. Paskelbtos kainos — gyvenant dviese kambaryje; atskiras kambarys — \$85 papildomo mokesčio, ekskursijose su Roma \$100.00 — papildomo mokesčio.

ALL AIR FARES SUBJECT TO CHANGE AND/OR GOVERNMENT APPROVAL.

Vienos kelionės reikalavimai prašau kreiptis į:

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 So. Western Ave., Chicago, Ill. 60643

TELEFONAS — (312) 238-9787

Taip pat paruošiami kvietimus giminėms atvykti į Ameriką; teikiame informaciją kelionių reikalais į visus pasaulio kraštus, parūpiname vizas ir bilietus.

Philomena sako...

Taupymas yra šeimos pareiga. Įvairūs skelbimai masina visą šeimą pirkti ką nors naujo. Bet

jei norite išgyti namą, turėti pakankamai lėšų vaikų mokslui ar senatvei, laikas jau dabar pradėti taupyti.

Pinigai, taupomi Chicago Taupymo ir Skolonių bendrovės bet kokiame skyriuje, yra Federalinės valdžios apdrausti iki \$20 000.00.

5%	6 1/4%	5 3/4%	6%
From a Paybook Account	90 Day Paybook Accounts	\$1,000 or more Savings Certificate (1 to 2 yrs.)	\$5,000 or more Savings Certificate (2 to 10 yrs.)

PHILOMENA: PAREIŠIMU

CHICAGO ***

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Nauji leidiniai

• **BOOKS ABROAD**, Volume 47, Number 1, Winter 1973. An International Literary Quarterly Sponsored by The University of Oklahoma. Editor: Ivar Ivask.

Tai vienas iš pirmųjų šios rūšies žurnalų Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Jo redakciniam kolektyvui priklauso ir mūšikis prof. dr. Rimvydas Šibajoris. Books Abroad metinė prenumerata 8 dol. Adresas: Books Abroad, 1005 Asp. Ave., Norman, Okla., 73069.

Didelio formato naujasis numeris yra 232 psl., iliustruotas portretinėmis akcentuojamų rašytojų nuotraukomis ir to ar kito literatūrinio įvykio grupinėmis nuotraukomis.

Šiame numeryje daug medžiagos skirta 1972 metų Books Abroad-Neustadt premijos (10.000 dol.) laureatui, kolumbičių rašytojui Gabriel Garcia Marquez ir 1972 metų Nobelio premijos laureatui, vokiečių rašytojui Heinrich Boell.

Apsčiai žurnalo puslapių ši kartą užima ir kitos daugiau ar mažiau kone simpozine atskirų straipsnių forma dėstomos temos: The Writer as Critic of his Age ir Commentaries. Aktualiose ir spalvingai skaidomose literatūrinės raidos temose čia jau gerai žinomi vardai rašo apie dar plačiau žinomus grožinės literatūros pasaulinius vardus.

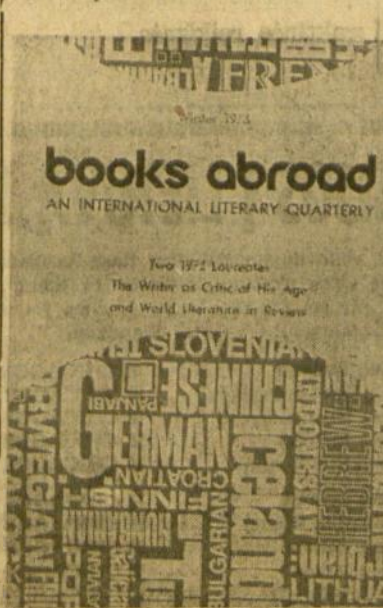
Tačiau daugiau kaip pusė žurnalo puslapių yra skirta viso pasaulio tautų, turinčių savo literatūrą, naujųjų leidinių apžvalgai — jų recenzijoms. Nieka neaplenkiama ir lietuvių literatūra, kiekvienam numeryje vis parencenuojama po kelias knygas, išleistas šioje srityje. Lietuvoje, ši kartą Rimvydas Šibajoris aptaria Eduardo Cinzo "Brolio Mykolo gatvė" ir K. Bradūno redaguotąjį antologiją "Lietuvių poezija išeivijoje 1945—1971", o Viktorija Skrupskelytė rašo apie Anatolijaus Kairo komediją "Curriculum Vitae". Visos trys knygos vertinamos su tikru profesiniu išvalgumu, nevengiant, kur reikia, ir kritiškos užuominos, bet apamai palankiai.

Kai tarptautinio garso ir apimties literatūros žurnalas vis dėlto skiria mūsų knygoms gražaus dėmesio, tai kažin ar planingai atselektuojamos demesio savai knygai rodo mūsų pačių kultūros žurnalai. Štai akivaizdus pavyzdys. Visų mūsų išeivijos poetų kūrybos rinktinė knyga "Lietuvių poezija išeivijoje" jau, kaip matome, Books Abroad parencenzavo. Tuo tarpu mūšikiai Aidai, nuo antologijos išeimo praėjus net daugiau metams, dar jokio šios knygos aprašo lig šiol savo puslapiuose nepaskelbė. Naujausiame Aidų numeryje skaitėme šių die-

nų Lietuvos poeto Algimanto Baltakio rinkinio "Akimirkos" recenziją, parašytą Mirgos Girniūnienės. Ir būj nieko blogo. Bet minėtoje situacijoje noroms nenoroms kyla klausimas: negi visi mūsų išeivijos poetai (Aistis, Brazdžionis, Radauskas, Nyka-Niliūnas, Nagys, Macius, Šlaitas ir kiti) net su rinkiniais savo kūrybos knyga turi čionyščiaiame mūsų pačių žurnale pasitraukti iš kelio Baltakui ir laukti eilutės gal?

Books Abroad paskutinių puslapių trumpose informacijose užsimena ir apie mūsų Encyclopedija Lituanica leidimą anglų kalba, minima The Association for the Advancement of Baltic Studies veikla ir čia susibaudusių baltiečių žurnalas Journal of Baltic Studies.

Aplamai kiekvienam, kas domisi pasauline šių dienų literatūros raida, šis anglų kalba leidžiamas ir sumanaus redaktoriaus prof. Ivar Ivask redaguojamas žurnalas yra tiesiog niekuo kitu nepamainomas.

Naujo Books Abroad žurnalo numerio viršelis

• **LAISKAI LIETUVIAMS**, 1973 m. sausio mėn. Nr. 1. Religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, SJ. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill., 60636. Metinė prenumerata 5 dol.

Nauji metai žurnalo pradeda redakcijos vedamuoju "Laiskų Lietuviams veidas". Tai lyg žurnalo Credo. Tik religinės ir tautinės kultūros žurnalo jis pasakytas čia ne visai maldinga ir gal net ne visai kultūringa forma, kai šlokiama ar kitokiam oponentui atsakoma, tegu ir lietuvių kalba "mandagiai" išverstu. Shut-up! F. Juzevičius savo "Zvilgsnį į meną tęsia, kalbėdamas apie didžiulius posūkius mene. Pats įdomiausias šio numerio straipsnis A. Paškaus "Utopija ar cha-

os"? Raštas labai šlandieninis ir aktualus. Čia atspausdinta jo pirmoji dalis baigiama tokia išvada: "Atrodo, kad iš retorinių intelektualų, studentų aktyvistų ir dogmatinių propaguojamo 'neprotinio humanizmo' ir 'organizacijos žmonių' beasmeninio racionalizmo iškils racionalaus humanizmo sintezė. O jos tikslas yra pilnutinio žmogaus gerovė su vertikaline ir horizontaline vertybėmis". Pradedama spausdinti Br. Kristanavičiaus trumpa jėzuitų tam tikro laikotarpio veiklos istorija "Jėzuitai nepriklausomoje Lietuvoje".

Gana gvi ir atskiri žurnalo skyriai: Šeima, Jaunimas, Nuomonės, Knygos, Kalba, Tėvynėje, Teatras, Atgarsiai. Naujas žurnalo viršelis ir naujos skyrių vinjetės skoningai nupieštos jaunos dailininkės Jūratės Eidukaitės.

• **LIETUVIŲ DIENOS**, 1973 m. sausio mėn. Nr. 1. Leidžia A. Skirius. Redakcinė kolegija: Dalia Mackialienė, Pranas Gasparonis, Vacys Prižgintas ir anglų k. redaktorių A. Milukas. Žurnalo metinė prenumerata 9 dol. Adresas: 4364 Sunset Blvd. Hollywood, Calif., 90029.

Numerio vedamasis skiriamas lietuviškosios spaudos reikalams. Trejeta puslapių duodama čekigisio dr. L. Kriaučiūno šeimos nuotraukoms ir aprašui. J. Kuprionis kalba apie lietuviškąjį pajūrį ir Klaipėdos kraštą. Poezijai atstovauja jauna poetė Daiva Karužaitė. Spausdinama ištrauka iš naujausio A. Solženicyno romano "Keturioliktųjų metų rugpjūčio mėnuo". Randamas ir dr. M. Anyso pasikalbėjimas su Lietuvos užsienio reikalų ministru Juozu Urbšiu apie Klaipėdos krašto atidavimo psitarimų eigą ir kt.

• **SKAUTŲ AIDAS**, 1973 m. sausio mėn. Nr. 1. Mėnesinis lietuvių skautų iliustruotas žurnalas. Redaguoja Juozas Toliušis, 7220 S. California Ave., Chicago, Ill., 60629. Administruoja A. Orentas, 6940 S. Campbell Ave., Chicago, Ill., 60629. Metinė prenumerata 5 dol.

Žurnalas labai išmoningai redaguojamas, jame gražiai pabarsyta ne vien tik grynai skautiškos medžiagos, bet ir tokios, kuri įdomi kiekvienam: apie mąkstą, apie Baltijos jūrą, apie toli skrendančius ir skridime miegančius gandrų bei kita.

• **Janina Narūnė, LINELIAI**. Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo taryba Chicagoje 1973 m. Iliustravo dail. Zita Sodeikienė. Spausdino Salsiečių spaustuvė Romoje. Leidinis didelio formato, 24 psl., kaina 1.60 dol., gaunamas Drauge.

Estetinė prasme tai labai puiki dovanėlė mažajam skaitytojui. Savo išorine išvaizda ir kiekviena puslapyje eiliuotąjį tekstą aiškinančiomis spalvotomis iliustracijomis knygelė gali varžytis su išskirtiniu amerikietišku vaikų knygų apipavidalimu. Zita Sodeikienė ši kartą tikrai pasirodė kaip grakščios linijos ir lengvo spalvinio potėpio meistrė. Švelnios, pastoralinės nuotaikos dvelksmas apjungia visus puslapių piešinius ir labai malonią vienumą.

Knygelės tekstą sudaro eiliuotai parašyta lino sėjimo, žydėjimo, rovimio, mynimo, brukimo, verpimo, audimo, drobelių baltinimo istorija, baigiant mąstinių siuvimų berniukui Linui. Kiekvieną knygelės puslapį didžiausia dalimi užima piešinys, kurio papėdėje telpa du ar trys ketureiliai posmeliai teksto. Literatūrinės vertės prasme šie posmeliai toli gražu neprilygsta piešiniams. J. Narūnės eilavimas dar labai archaiskas, jeigu ji lygini su bent kiek geresniais šių dienų mūsų vaikų literatūros kūrėjais. Net ir pati linų verpimo, audimo drobelių baltinimo tema vargu ar patrauks didmiesčio lietuviuko dėmesį, kai šiandien net toje pačioje Lietuvoje kažin ar dūžgia vakarais rataliai ir kažin ar pievose boluo-

Dail. V. K. Jonynas prie vieno iš savo vitražų.

Nuotr. V. Maželio

Dėl fraternitietiečių dailės konkurso

"Drauge" sausio 8 d. (nr. 6) paskelbta korespondencija, liečianti Fraternitas Lituanica konkursą ir New Yorko dailininkų simpoziume diskutuotą mintį, netiksliai dalyką nušvietė, atverdama duris tolimesnėms diskusijoms. Šia netikslia informacija pasiremdamas, kitas asmuo, pasirašęs slapyvardžiu Xerx, Dirvos 9 nr. (vasario mėn. 2 d.) jau, pasirašęs rankoves, pradeda kaltinti dailininkus visokiais tariamais nusikaltimais, kaip patriotizmo stoka, sumaterialėjimu, nenoru jamžinti savo kūryba tragiškų Kudirkos ir Kalantos įvykių ir t. t.

O faktai yra šie:

1) Kad konkurso premija 1,500 yra per maža, pareiškė ne dailininkai, o viena daktarė, kuri ir pasiūlė, jog tokia premija turėtų būti 10,000 dolerių. Dėl šio pasiūlymo dailininkai niekuo dėti ir už tai jie neturėtų būti plūstami.

2) Minėtame simpoziume dr. V. Paprockas, informuodamas

ja drobės. Todėl ir literatūrinės vertės ir temos prasme, švietimo tarybai leidžiant šią knygą, nepataikytą.

• **VYTIS**, 1973 m. sausio mėn. Nr. 1. Lietuvos Vyčių mėnesinis žurnalas. Redaguoja Loretta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountaintop, N. J. 07092. Administracijos adresas: Vytis, 1625 W. Marquette Rd., Chicago, Ill., 60636. Metinė prenumerata 4.00 dol.

ŠVENTOS MIŠIOS LIETUVIŠKAI

Visos nekeičiamos šv. Mišių dalys yra atspausdintos vienoj labai gražiai išleisto knygelėj. Su šia knygele kiekvienas gali labai lengvai sekti naujasias šv. Mišias.

Kai kunigas ar lektorius atskaito kintamąsias dalis, Jūs šioj naujoj knygelėj galite sekti visas nekeičiamąsias šv. Mišių dalis. Tekstas stambiomis raidėmis.

Taip pat rasite rinkinį dažniausiai giedamų šv. Mišių metu giesmių.

Užsisakykit šį naują šv. Mišių vadovą lietuvių kalba. Kaina 50 centų. 10% nuolaida, perkant 50 kopijų; 25% nuolaida, perkant daugiau kaip 50.

Rašykite:

DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill., 60629

Socialinė religijos studija

Chicago universiteto sociologijos profesorius ir prie to universiteto veikiančio JAV viešosios nuomonės tyrimo centro direktorius Andrew M. Greeley įstengia surinkti daug medžiagos ir sukurti daug knygų. Viena iš naujausių yra: "Unsecular Man" išleido Schocken Books, New York. 1972 m. 280 psl. 7.95 dol.

Prof. Greeley yra katalikų kunigas, "New World" ir kitų katalikų laikraščių bendradarbis, bet daug įgilinęs ir pasaulietiškus mokslus, ypač i sociologiją. Šio veikalo įžangoje kun. Greeley taip save apibūdina: "Politiškai ir bažnytiškai aš esu liberalas, auklėjime — esu radikalas, kaip socialinis tyrinėtojas, manyčiau, kad esu skeptikas..."

Savo šią knygą esmėje jis laiko religijos socialinė studija, kuriai jis yra sunaudojęs labai daug naujųjų autorių medžiagos. Jis daug dėmesio skiria mitams, ras-

damas jų gausiai ir religijoje, ir nelaikydamas jų balastu, o atskleidždamas jų gilesnę prasmę, sutampantį su didžiojo tyrimo tyrimo — tautosakininku prof. Mircea Eliade.

Davęs gausybę citatų ir per teikdamas gausiai surinktų duomenų, jis daro išvadą, kad religija neblėsta, nenyksta JAV-se. Jis net ir jaunimo tarpe įžvelgia religinių idėjų atgimimo ženklus. Jis net drįsta tvirtinti, kad dabartinė era yra labiau religinga, kaip bet kada kitados (15 psl.). Ir jis pasisako už tradicinės religijos formas, laikydamas kalbas apie "neinstitucinę" religiją naivia romantika.

Tiesa, šiame jo veikale iškėlimas mito reikšmės ir tokias aukštumas, kai kurių apeigų simboliškas prasmės interpretacija mums svetima ir kartais atstumianti, bet vis dėlto veikalas išmąstytas, dvelkia nauja dvasia ir religijai skiria deramą vietą socialiniame ir ideologiniame gyvenime.

Pr.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois, 60629

Tel. PROspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankoms išpausyti paveikslų rėmai — pritalkinti paveikslams ir akelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIRginia 7-7258 • 59

PAKELIAMA "DRAUGO" PRENUMERATA

Šių metų kovo 1 d. dienraščio "Draugo" prenumerata bus pakelta vienu doleriu visose srityse: Cook apskr., Illinois valstybėje \$20.00 metams; kitur J.A.V. \$18.00; Kanadoje \$20.00; užsienyje \$21.00; tik šeštadienis \$11.00.

Tačiau "Draugo" prenumeratos visvien pasilieka dviem doleriais pigesnės, negu kitų lietuviškų dienraščių, nors "Draugas" turi daugiau puslapių ir kas savaitę kultūros priedą.

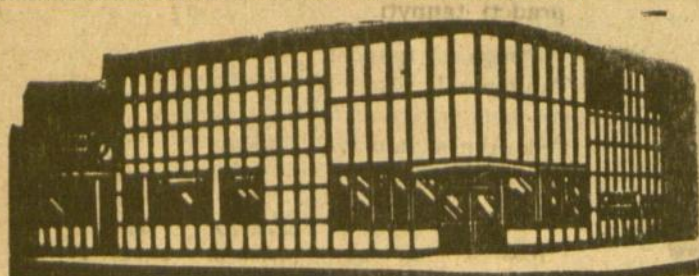
Darbininkų algos, pašto išlaidos, popieriaus ir dažų kainos gerokai pakilo. Administracija yra priversta prašyti bent 5% daugiau už prenumeratą.

Nors skaitytojai gražiai rėmė mūsų spaudą Kalėdų laikotarpy, tos aukos negalės padengti reikalingų išlaidų. Prenumeratos pabranginimas būtų buvęs daug didesnis, jei ne gausios aukos spaudai.

Administracija reiškia nuoširdžią padėką prenumeratoriams už dosnią paramą ir prašo paramos ir ateityje.

Kviečiame skaitytojus atnaujinti prenumeratą iki kovo 1 d. pagal seną kainą. Pasinaudokite šia proga.

Administracija

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6%

5%

Mokamos už dviejų metų Certificate mokamos už Minimum \$5,000.00

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMŪSUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikais visas mūsų apylinkes. Dėkojame jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje.

Esąskaitos apdramstos iki \$20,000.00

Frank Zogor, President

5%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly

444 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60629 PHONE: 294-4230

6%

2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Kultūrinė kronika

Jungtinė lietuvių dailininkų paroda Vasario 16-tos proga Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

Vakar naujose Čiurlionio galerijos salėse, Jaunimo centre, Chicagoje, iškilmingai buvo atidaryta plataus masto laisvojo pasaulio lietuvių dailininkų paroda. Naujose galerijos patalpose puikiai sutvarkyta ir gerai darbais gausi paroda daro didelį įspūdį. Paroda uždaryma kitą sekmadienį. Lankymo valandos savaitės dienomis nuo 7 val. vak. iki 9 val. vak. šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak.

20 metų kai nebeturime Vydūno

Filosofas, rašytojas, poetas, dramaturgas, muzikas, kultūrininkas, mietikas, pedagogas Vydūnas (Vilius Storasta), išgyvenęs beveik pilnus 85 metus amžiaus, mirė 1953 m. vasario 20 d. — prieš 20 m. Plačiai domėdamasis įvairiomis sritimis, Vydūnas Greiswoldo, Halės, Leipzigo, Berlyno universitetuose studijavo filosofiją, sociologiją, religiją, meną, literatūros istoriją ir prancūzų, anglų, sanskrito kalbas. Klaipėdos muz. mokykloje dėstė kultūros istoriją. Įkūrė Tiližės lietuvių giedotojų dr. ir jai 40 m. vadovavo, rengė lietuviškų vaidinimus, dainų šventes, su savo choru net 3 kartus koncertavo Šveicarijoje, Rytprūsijoje, Lietuvoje skaitė daug paskaitų. Leido ir redagavo Šaltinį, Jaunimą, Naują, Darbymetį, Bendradarbiavo lietuvių periodinėje spaudoje, Lietuvių mokslo draugijos veikloje, buvo tarpt. rašytojų dr. J. Pen klubo narys.

Yra parašęs keliasdešimt dramų veikalų, pvz. Prabočių šešėliai, Amžina ugnis, Lietuvos pasakėlė, Sigutė, Vergai ir dykiai, Zvaigždžių takai, Likimo bangos ir daug kitų. Harmonizavo liaudies dainas ir sukūrė originalių. Rašė filosofinius veikalus, kaip Visatos sąranga, Mirtis ir kas toliau, Mūsų uždavinys, Tautos gyvata. Parašė vokiečių—liet. kalbos žodynus, vadovėlių lietuvių kalbai pramokti, parašė Lietuvos praeitis ir dabartis (vokiškai).

Jo pagrindinės idėjos — tautos meilė, dvasinė kultūra, humaniškumas, socialinė lygybė rado išraišką ir jo kūryboje, kaip Prabočių šešėliai, Amžina ugnis. Kai kurios jo dramos yra išverstos į lenkų kalbą (Prabočių šešėliai, Jūrų varpai, Zvaigždžių takai). Karo metu, bolševikų apipletas, pasitraukęs į Vakarų, mirė Detmole.

Vilniuje išleistas Valančiaus raštų dvitomis

Lietuvoje "Vagos" leidykla išleido vyskupo Motiejiaus Valančiaus Raštų I tomą — 597 psl., 5000 egz. ir II tomą 475 psl., 5000 egz., kuriuose sudėti visi reikšmingi rašytojo kūrinių. Tai pati leidykla išleido naujus poezijos rinkinius — E. Mieželaičio, "Gintaro Paukštė", A. Miškinio — "Dienoraštis", J. Macevičiaus — "Distancija". Be to, R. Lančiaus romaną "Tą šaltą žiemą", K. Sajos pjesę "Dilgelių šilkas", J. Linkevičiaus "Vaikų poezijos dešimtmečiai", V. Juodpusio "Juozas Pakalnis" — kompozitoriaus gyvenimas ir kūryba, prof. J. Balckonio surinktos "Druksininkų dainos". A. Linčiaus paruošta, 1972 m. Vilniuje buvo išleista nauja knyga "Lietuvos gelmių lobiai", 159 psl.

— Ukrainiečių kalba išleista stambi Salomėjos Nėries, Eduardo Mieželaičio ir Justino Marcinkevičiaus poezijos rinktinė (Dnipro, 20.000 egz., 316 psl.). Vertėjas — žinomas lietuvių literatūros bičiulis Valentinas Byčko.

Motiejus Požėra — atrastas 18 amž. lietuvis rašytojas.

Atrastas naujas vardas 18 amžiaus lietuvių literatūroje. Tai kauniečiai Motiejus Požėra, apie kurį išsamų pranešimą 1973 m. sausio 5 d. Vilniuje skaitė doc. A. Kaupuža. Medžiaga apie Požėros kūrybą, "bene ankstyviausią lietuvių politinės poezijos pavyzdį", Kaupuža surankiojo Kijevo Valstybinėje viešojoje bibliotekoje ir Kauno magistrato knygoje. (ELTA)

Veikalas, apimamas nepriklausomybės laikotarpio literatūros kritika

1972 m. baigiantis, knygų rinkoje pasirodė du stambūs vilniškio Lietuvių kalbos ir literatūros instituto parengti leidiniai: "Lietuvių literatūros kritikos" II tomas, apimantis būdingesnius nepriklausomybės laikmečio literatūrinės kritikos pavyzdžius, ir "Žemaitė", dar nežinomų Žemaitės laišku, raštų, dokumentų rinkinys. (ELTA)

Ir "Poezijos pavasariui" parengingas partietis

Sausio 2 d. įvykusiame "LTSR Rašytojų sąjungos" valdybos prezidiumo posėdyje patvirtinta nauja "Poezijos pavasario" redakcinė kolegija, vadovaujama pareigingai partinio poeto J. Macevičiaus. Tai dar vienas iš visos eilės redakcinių pakeitimų, po praėjusių metų įvykių Kaune. Posėdyje patvirtintas ir naujas Grožinės literatūros propagandos biuro direktorius, F. Jakubauskas. (ELTA)

300 metų nuo Moljero mirties

Didysis prancūzų dramaturgas Jean Baptiste Poquelin, visame pasaulyje žinomas Moljero vardu, mirė Paryžiuje 1673 m. vasario 21 d. ir šiemet sueina 300 m. nuo jo mirties. Mirė, teturėdamas tik 51 m. amžiaus, paliko nuostabių dramaturgijos lobių. Jis laikomas prancūzų klasiškosios komedijos kūrėju ir žymiausių jos atstovu.

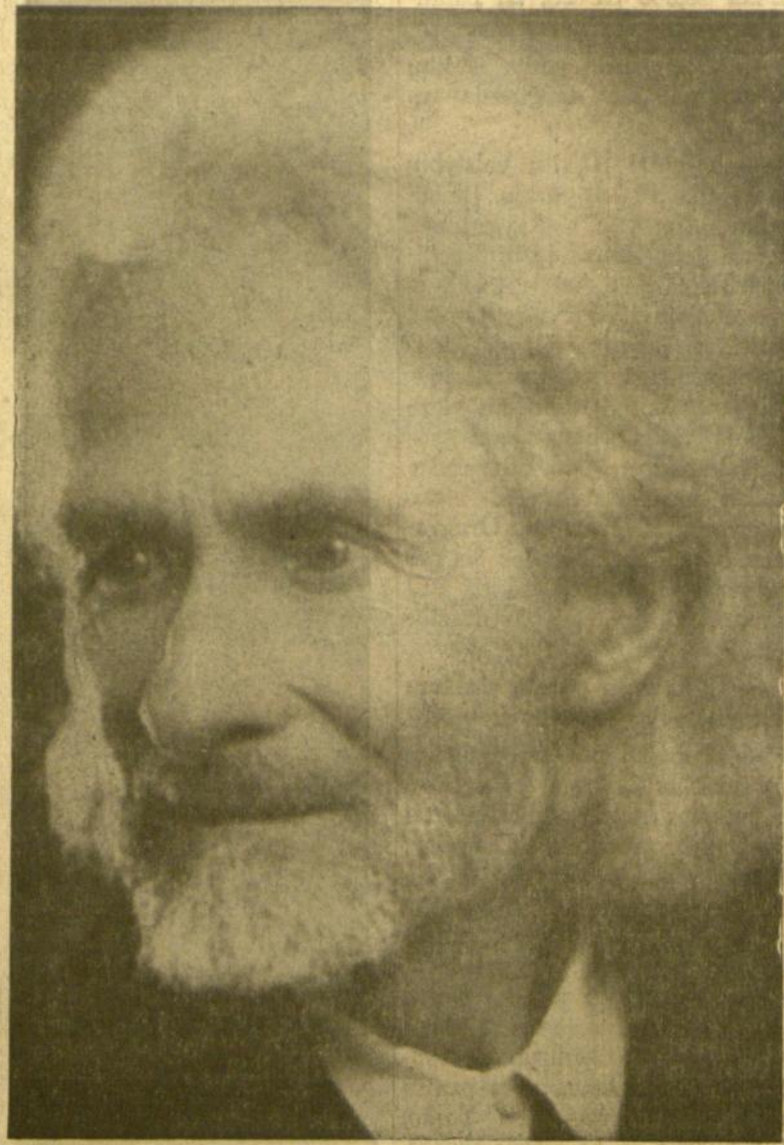
Moljeras studijas ėjo jėzuitų kolegijoje Clermonte, studijavo teisę Orleane. Tačiau susipažinęs su teatralais, pamėgo šią sritį. Gavęs dalį motinos palikimo, įsteigė Illustre teatrą, tapdamas jo dailininku, aktoriumi, autoriumi ir režisieriumi. Vazinėjo po Prancūziją su gastrolėmis ir įgijo didelį teatrinį patyrimą.

Pakviestas vaidinti su savo trupe karaliaus rūmuose, įgijo Liudoviko XV palankumą, kad jis net sutiko būti Moljero sūnaus krikšto tėvu. Jo palikimas — apie 30 dramų, kai kurios jų dar ir dabar vaidinamos. Į lietuvių kalbą yra išverstos: Doktoras iš prievartos, Šykštuolis, Juokingos pamaitos, Tartifas, Tariamasis liginis, Mizantropas.

30 metų kai Sibire mirė Iz. Tamošaitis

Filosofijos profesorius, publicistas, žurnalo Vairo redaktorius, visuomenininkas, kun. Izidorius Tamošaitis buvo okupantų komunistų nukankintas Rešote, Krasnojarsko apygardoje, Sibire 1943 m. vasario 6 d., taigi, šiemet sueina 30 metų nuo jo mirties. Nuo okupanto rankos žuvo, neturėdamas nė pilnų 54 m. amžiaus. Buvo kilęs nuo Skirsnemūnės. Žemaičių kunigų seminariją baigė ir kunigu buvo įšventintas 1912 m. Dar baigęs Petrapiolio dvasinę akademiją, studijas gilinio Friburgo universitete, kur už disertaciją apie Solovjovą gavo daktaro laipsnį.

Kai kurį laiką dėstė filosofiją seminarijoje, dirbo krikščionių demokratų leidžiamame Laisvės dienraestyje. Nuo 1923 m. pa-

Rašytojas ir filosofas Vydūnas (1868-1953), nuo kurio mirties š. m. vasario 20 d. sueina 20 metų (žiūr. kultūrinė kronika).

kviestas dėstyti Vyt. Didžiojo universiteto humanitariniame fakultete. Dirbo ateitininkuose, Šv. Vincento Pauliečio dr. je, Liet. kat. mokytojų centro valdyboje, vienas iš Lietuvių kalbos dr. jos steigėjų, terminologijos komisijos narys, vienas iš Liet. mokytojų tautininkų s. gos kūrėjų ir tautininkų darbuotojų. 1933 m. įsteigė Socialinių ir mokslinių studijų institutą ir jam pirmininkavo. 1938 m. išrinktas Liet. žurnalistų s. gos pirmininku.

Spaudoj reiškėsi nuo 1911 m., bendradarbiaudamas daugelyje laikraščių ir žurnalu, redaguodamas Lietuvių, Vairą, Eranus. Atskirai jis neišleido nei vieno savo veikalų, bet visa eilė jo studijų buvo išspausdinta žurnaluose.

LEIDŽIAMA LIETUVIŲ DAILININKŲ PORTRETŲ GALERIJA

"Mūsų Žinios", lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis, ruošiasi išleisti padidintą numerį apie lietuvių dailininką išeivijoje. Šiais metais sukanke 15 metų, kai buvo įsteigta Jaunimo centre Čiurlionio galerija. Šios sukakties proga "Mūsų Žinios" išleis vieną numerį, kuriame bus surinkti lietuvių dailininko portretai darbo metu. Tai bus, tarsi, mūsų dailininkų portretų galerija, kurioje atsispindės šio didžiojo išeivijos kultūrininko darbo veidas. "Mūsų Žinių" redakcija kviečia lietuvių dailininkus prie šio užmojo prisidėti, atsiunčiant savo nuotraukas iki š. m. kovo 10 d. "Mūsų Žinių" ad-

resas: 2345 West 56th Street, Chicago, Ill., 60636.

RAŠYTOJAS SEGAL VYKSTA Į MIUNCHENĄ

Labiausiai perkamų knygų sąrašą patekusio veikalų "Love Story", pagal kurį ir filmas buvo susuktas, autorius Erich Segal, klasikinės ir lyginamosios literatūros dėstytojas Yale universitete, ateinantį vasaros semestrą vyks į Miuncheną, kur ves seminarą tema: "Romos komedija" ir laikys paskaitas apie komedijos tradicijas nuo senovės iki dabartinių laikų. Drauge jis nusistatęs daug dirbti valstybinės bibliotekos archyvuose, rinkdamas medžiagą. Netrukus išeis jo antra knyga: "Fairy Tale".

CARUSO ŠIMTMETIS

Šiemet sueina 100 m. nuo didžiojo solisto Enrico Caruso gimimo. Sukaktį paminės Metropolitan opera, statydama Aidą jo gimtadienio išvakarėse, vasario 24 d. Caruso duklė Gloria, 53 m., bus garbės viešnia tame spektaklyje.

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters

Nuomola — Paruoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS

Virs 50m. patikimas patarnavimas

5610 South Pulaski Road Phone — 581-4111

MIRĖ NOBELIO LAUREATAS

Sulaukęs 77 m. amžiaus, mirė Norvegų ekonomistas Ragnar Frisch, kuris su olandu dr. J. Tinberger 1969 m. buvo laimėjęs Nobelio premiją ekonomijos srityje. Jiedu išvystė vadinamą ekonometriją, kuri padeda sudėtingomis matematinėmis formulėmis nustatyti, kaip pakaitimai vienoje ekonomijos srityje atsilieps į kitas.

PREMIJA POETUI MERRILL

Vadinamoji Bollingen poezijos premija yra paskirta amerikiečiui poetui James Merrill. Premiją tvarko Yale universiteto biblioteka. Jos dydis — 5.000 dol. Poetas Merrill yra kilęs iš New Yorko. Be poezijos, Merrill yra parašęs porą romanų ir porą dramų.

NAUJI ISRADIMAI MEDICINOJE

Amerikos medikų draugija praneša apie išradimą naujo patobulinto endoskopo, kuriuo gydytojas gali, įleisdamas į vidų, stebėti žmogaus skrandį, vidurius, inkstus. Naujajam patobulintam endoskopas turi šluostiklį, padedantį nuvalyti ir padidinti matomumą; juo taip pat galima iškirpti dalytę tiriamo organo ir išimti praveisti gilesnius tyrimus. Tai daug padeda diagnozei ir kartais gelbsti išvengti operacijos.

MIRĖ ŠIRDĮ PAVADUOJANČIOS MAŠINOS ISRADĖJAS

Belošdamas tenisą, Philadelphiaje mirė širdies operacijų specialistas dr. John H. Gibbon, 69 m. Jis yra išvystęs specialią mašiną, kuri operuojamam žmogui gali pavaduoti širdį ir plaučius. Ta mašina buvo sėkmingai pirmą kartą panaudota 1953 m., jam darant širdies operaciją 18

m. mergaitei, užtaisant skylę širdies pertvoroje. Mašina pavadavo širdį ir plaučius 26 minutes. Operacija pavyko.

GĖLĖS

Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms

BEVERLY HILLS GELYNČIAI

2448 W. 68th Street, Chicago, Illinois

TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

MES TEBEMOKAM

6% už 2 Metų

Certifikatus

(Minimum \$5,000)

5 3/4% už 1 METŲ CERTIFIKATUS (Minimum \$100)

Open Mon 9-8 Tues Thurs 9-6 Fri 9-6 Sat 9-6 Sun 9-6

SANT ANTHONY SAVINGS

1441 So. 49th Court

Cicero, Ill. 60650

TEL — 656-6339

Joseph F. Grubauskas

Executive Secretary

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO IR STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINŲ VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TĖVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Modernios Kopyčios:

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas YARds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS

2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

HIGH RATES

PAID QUARTERLY

— AT —

BRIGHTON

SAVINGS & LOAN ASS'N

HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue

Chicago, Ill. 60632

TEL. — LA 3 - 8248

(West of California Avenue)

5 3/4%

Per Annum

\$1000 or more

Certificates

1 year min.

5 1/2%

Per Annum

Investment

Bonus

Certificates

5%

Per Annum

Passbook

Accounts

6%

Per Annum

\$5000 or more

Certificates

2 year min.

REDAGUOJA JÜRATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

KAPSTYKIMĖS IŠ PAINAUS VORATINKLIO

Laikui bėgant, matome, kaip mūsų pasaulis keičiasi. Jam keičiantis, galime arba kartu keistis arba, pasoneje sėdint, nekreipti į kintantį pasaulį dėmesio. Galime, į visa tai pažvelgę, tik pakritikuoti, o po to visą reikalą užmiršti. Vienoks ar kitoks sprendimas priklauso grynai nuo mūsų.

Žmogus, būdamas painus įvairiausių labirintų voratinklis, kiekvieną reikšmę reaguoją kitaip. Primitus jam dar visa tai, kas nauja, voratinklis pasidaro dar painesnis, o reagavimas į naują reikšmę pakeičia ir taip visa ko pėmpildytame gyvenime. Neturėdami mikių ilgąjį voro kijų, mes slepiame savo voratinklyje ir bijomės išlikti, nes tada galime sau gyvenimą dar labiau supainioti, kuriame viskas visuomet kinta. Savime aišku, yra daug ramiu ir saugiau, jeigu mezgame savo tinklą, nekreipdami dėmesio į aplinkoje kylančias naujenybes.

Esame auklėjami dviejų kultūrų. Reikalavimai iš vienos ir iš kitos pusės mums atrodo didelė našta, kuri mus slepia ir kurios lengva atsikratyti. Dažnai mes pasirenkame vieną ir jaučiamės lyg ir saugūs, pasimėte netramdomoj visumoj.

Daug kas iš mūsų propaguoja žmogaus asmenybės individualybę, tačiau atmesdami visa tai, kas būtina pilnutinės asmenybės išsivystymui. Pasirinkdami lengvesnę išeitį, pasamoneje glostydami tik savą individualybę, argi nesislepiame savo sukurta saugioje pasaulyje?

Lengva yra užmiršti ar paslėpti savo pareigą tautai ir sau pačiam po "neturiu laiko" uždangą. Lengviau ištarti "neturiu laiko" negu "neturiu noro" ar "man tai nesvarbu". Bet ar to laiko tikrai tiek mažai? O jeigu nėra noro ar svarbos, ar neturėtų kilti mums klausimas — kodėl? Bet mes vėl sukam ratą, mezgam painų voratinklį, nevyskleisdami savą individualybę. Tas ratas taip saugiai be jokių čerskėjimų sukas, ir pasaulyje, atrodo, viskas gera, malonu ir gražu tol, kol mums vėl yra prietama naujenybė — pareigos sau ir kitam įvykdymo reikalas.

Rytoj daugelyje lietuvių kolonijų išsivijoje bus švenčiama Vasario 16-joji. Ji bus švenčiama tradiciniais tokių švenčių įpročiais, kurie metai iš metų mažai tesikeičia. Daugelis mūsų tuose šventės minėjimuose gal ir nedalyvausime. Priežastys tos pačios, kurios pateisina mūsų nedalyvavimą ir kituose įvykiuose bei parengimuose. Mums jie nepatinka, jie neįdomūs, nereikšmingi. Viena žodžiu — neturime laiko. Ką tada mes turime daryti, kai mum sėdinti pradeda truputėlį graužti ir bandome ją nuraminti? Kur mes tada sukamės, ką mes darome? Pasirenkame ir vėl lengviausią išeitį — pakritikuojame, pakritikuojame — ir, greitai vėl viską užmiršę, sukam tą patį ratą, mezgam tą patį tinklą, bėgam ta pačia vaga.

Idomu, kaip būtų, jei mes, truputėlį pasistengę, pamiklin-

tume savas galveles, sumedžiotume keletą valandų ir prisidėtume prie to, kas vyksta aplink mus? Kas būtų, jeigu pasirodytume Lietuvių bendruomenės apygardų ar apylinkių susirinkimuose, ten pristatytume savas mintis ir, jas pristatę, bandytume jas ir įgyvendinti? Jei kitą metą prisidėtume prie Vasario 16-tosios minėjimų suplanavimo arba imtumėmės savos iniciatyvos ir tą šventę paminėtume visiškai kitaip, kad ji būtų ne tik mums, bet ir kitiems daug reikšmingesnė? Ar nebūtų galima pasiimti lietuvių jaunimo petičijos lapą ir bandyti jį užpildyti. Jei tai yra įmanoma, jei kiekvienas iš mūsų bent truputėlį pabandytume iš savo tinklo išsprūsti, tai ir našta nebūtų tokia sunki ir sažinei nuraminti nereikėtų tiek bergždžių pastangų. Atpultų tada ir tuščia kriti-

ka, ir sutaupyti nemažai įėjų konkrečiam ir pozityvesniam darbui.

Jūratė Jasaitytė

Brazilijos lietuvių Eimantė Mikukytė, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybos narė.

JAUNIMO PETICIJA VAKAR IR ŠIANDIEN

Pasikalbėjimas su jaunimo petičijos koordinatorium Chicagoje Romu Kasparu

— Kas yra toji Jaunimo petičija, ko ja siekiama ir kas buvo jos iniciatoriai?

— Jaunimo petičija tai yra mūsų kreipimasis į Jungt. Tautų generalinį sekretorių Kurt Waldheimą. Tai protestas prieš Lietuvą, Latvijos ir Estijos okupavimą ir įjungimą į Sovietų Sąjungą. Petičijoje reikalaujama, kad Jungtinės Tautos ištirtų ten vykdomą kolonializmą ir žmogaus teisių pažeidimą. Toliau petičijoje reikalaujama nepriklausomybės atstatymo ir apsisprendimo teisės Lietuvai, Latvijai ir Estijai, reikalaujama šio klausimo iškilimo ir Juntinės Tautos, Petičijos iniciatoriai yra II PLJ Kongreso rengėjai. Iš tikrųjų tai yra vienas iš dar nebaigtų Kongreso darbų.

— Kada petičijos akcija buvo pradėta ir kur ji buvo pravesta?

— Petičija buvo pradėta 1971 metų spalio mėnesio 24 dieną, Clevelande. Prieš Jaunimo kongresą ji buvo sujungta su lėšų rinkimu Kongresui. Taigi, parašų rinkimas jau tęsiasi apie 14 mėnesių. Parašai buvo planuoti rinkti visame pasaulyje, kur tik yra lietuvių, o ypačiai tose valstybėse, iš kurių turėjo atvykti atstovų į II PLJ Kongresą.

— Kiek parašų planuota surinkti ir kiek jau surinkta?

— Buvo suplanuota surinkti pusę milijono parašų, bet ligi dabar surinkta tik apie 70,000.

— Ar tai visame pasaulyje surinkti parašai?

— Deja, tai viso pasaulio parašai, o mūsų pasaulis labai mažytis. Jei Chicagoje nebūtų su-

rinkta 45,000 parašų, tai pasaulis būtų dar žymiai mažesnis.

— Kiek parašų gauta iš kitų valstybių ir kur daugiausia surinkta?

— Aplamai iš kitų valstybių gauta apie 16,000 parašų. Jie surinkti Anglijoje, Argentinoje, Australijoje, Kanadoje, Kolumbijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje ir Venecueloje. Žiūrint lietuvių skaičius, proporcingai daugiausia parašų surinkta Šveicarijoje — 2800 parašai. Absoliučiais skaičiais iš užsienio daugiausiai gauta iš Kanados — 46,000 parašų. Reikia apgailestauti, kad nieko negavome iš Austrijos, Urugvajaus, Brazilijos ir Belgijos. Šia proga vėl prisiminti, kad III PLJ Kongresas kaip tik įvyks Brazilijoje.

— O kaip su parašų rinkimu Jungtinėse Amerikos Valstybėse?

— Kaip jau minėta, daugiausia surinkta Chicagoje. Čia buvo ir petičijos komisijos būstinė, tai ir aktyvumo rodyta kiek daugiau. Tačiau reikia pripažinti, kad čia daugiausia nusipelnė vienas vyresnis rinkėjas, vienas pats surinkęs 29,000 parašų, daugiausia amerikiečių. Tai Pranas Budvytis — petičijos entuziastas. Kitur JAV didesnės organizuotos akcijos, atrodo, nebuvo, nors parašų gauta iš Bostono, New Yorko, Pittsburgho, St. Peterburgo, Daytono, Clevelando, Detroito ir kitur.

— Kodėl tokie menki rezultatai?

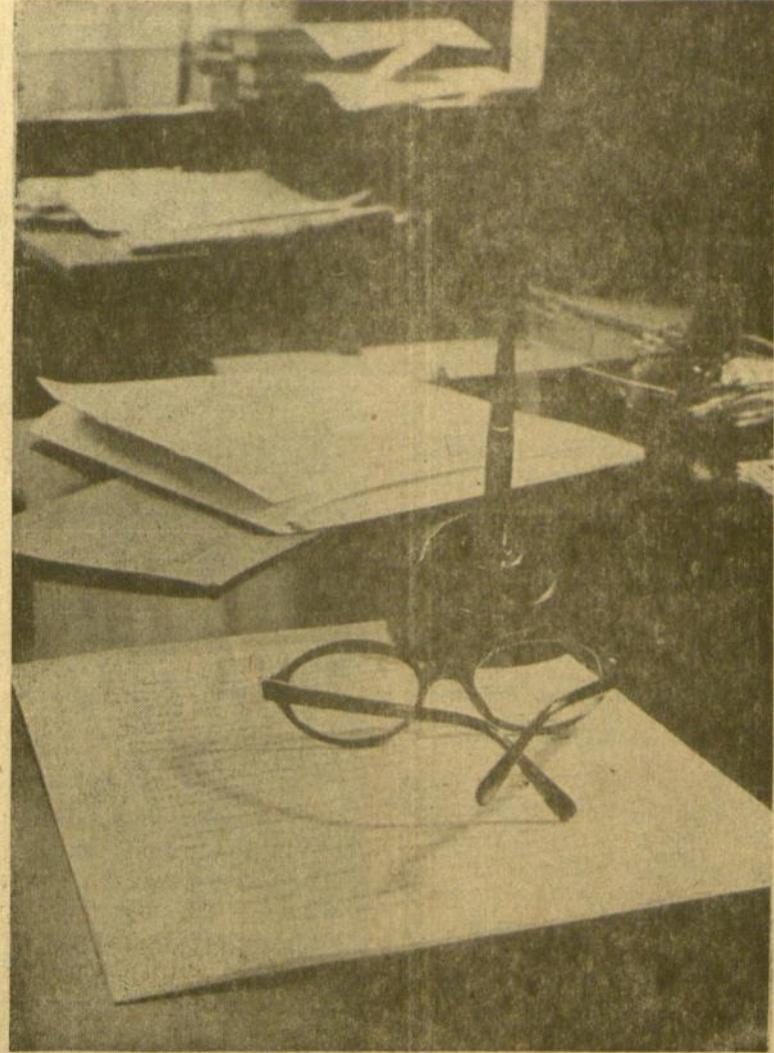
— Priežasčių galima būtų išvardinti labai daug. Sustosiu čia prie to, kurios liečia jaunimą. Pirmiausia, sakyti, tai patirties stoka. Jaunimas į parašų rinkimą nebuvo įtrauktas. Daugelis apie petičiją net nėra girdėję ar nemori girdėti. Toliau, nebuvo išnaudotos progos entuziazmui sukelti ir parašams rinkti. Turime omenyje prieškongresines stovyklas, studijų dienas, patį J. Kongresą, na ir, žinoma, Šokių šventę. Tarp nepasisekimo priežasčių dar norėtume paminėti jaunimo apatiją ir nekreipimą dėmesio šiam svarbiu reikalui. Atrodo, kad jaunimas galvoja, jog čia ne jų reikalas — tegu dirba senimas. Čia dar norėtume paminėti ir nebuvimą stiprios, visą jaunimą apjungiančios organizacijos, kuri galėtų tokį darbą išvystyti per savo skyrius JAV ir kitur pasaulyje.

— Kur ir kuo prisidėjo jaunimas?

— Jaunimas ėmėsi iniciatyvos petičiją sugalvodamas, tekstą ir blankus paruošdamas. Parašų rinkime, tai yra pačiame darbe, jaunimo tarpe tačiau neatsirado tokių kaip Pranas Budvytis. Neturime nei gero iniciatoriaus. Šiek tiek parašų surinko skautai Chicagoje, studentai universitetuose, Rūtos ratelis Marijos aukštesniojo mokykloje. Bene geriausiai bus pasirodę moksleiviai ir studentai ateitininkai Chicagoje. Girdėti, kad bruzdama taipgi Kolumbijoje ir Venecueloje, tai ir tiek.

— Kokie tolimesni planai ir ko labiausiai laukiama iš jaunimo?

— Petičijos terminas jau net du kartus buvo atidėtas dėl nepatenkinamo surinktų parašų

Mokslo priemonės jau savo vietoje, trūksta tik studento... Nuotr. Aldonos Zailskaitės

San Paulo lietuvių tautinių šokių grupė Lilvitisi šoka Rio de Janeiro mieste, Brazilijoje.

Penkto Pietų Amerikos Lietuvių kongreso PROGRAMA

Vasario mėn. 22 d. (ketvirt.)

Kongreso dalyvių registracija Jaunimo namuose, Zelinoje, ir jų apnakvydinimas. Atstovų vizitai San Paulo valdžios autoritetams. Kongreso atidarymo pamaldos Zelinio parapijos bažnyčioje. Po pamaldų Seserų pranciškiečių gimnazijos salėje Kongreso atidarymo aktas:

1. Kongreso rengimo komiteto

skaičiaus. Turime surinkti bent 100,000 parašų. Taigi, trūksta dar 30,000 Dabar numatyta petičiją užbaigti Vasario 16-sios vakumi. Įteikimas Jungtinėms Tautoms numatytas balandžio mėn. Tai metinės nuo 17,000 petičijos iš Lietuvos, kuri buvo įteikta tai pačiai organizacijai. Labiausiai laukiama įsijungimo į parašų rinkimą ir, dar svarbiau, suradimą naujų rinkėjų, nes laiko jau beveik nebeturime. Jaunimas turi draugų amerikiečių tarpe — rinkti jų parašus. Išnaudokim kiekvieną progą parašams rinkti.

— Kokie tolimesni planai ir ko labiausiai laukiama iš jaunimo?

— Petičijos terminas jau net du kartus buvo atidėtas dėl nepatenkinamo surinktų parašų

skaičiaus. Turime surinkti bent 100,000 parašų. Taigi, trūksta dar 30,000 Dabar numatyta petičiją užbaigti Vasario 16-sios vakumi. Įteikimas Jungtinėms Tautoms numatytas balandžio mėn. Tai metinės nuo 17,000 petičijos iš Lietuvos, kuri buvo įteikta tai pačiai organizacijai. Labiausiai laukiama įsijungimo į parašų rinkimą ir, dar svarbiau, suradimą naujų rinkėjų, nes laiko jau beveik nebeturime. Jaunimas turi draugų amerikiečių tarpe — rinkti jų parašus. Išnaudokim kiekvieną progą parašams rinkti.

— Kokie tolimesni planai ir ko labiausiai laukiama iš jaunimo?

— Petičijos terminas jau net du kartus buvo atidėtas dėl nepatenkinamo surinktų parašų

skaičiaus. Turime surinkti bent 100,000 parašų. Taigi, trūksta dar 30,000 Dabar numatyta petičiją užbaigti Vasario 16-sios vakumi. Įteikimas Jungtinėms Tautoms numatytas balandžio mėn. Tai metinės nuo 17,000 petičijos iš Lietuvos, kuri buvo įteikta tai pačiai organizacijai. Labiausiai laukiama įsijungimo į parašų rinkimą ir, dar svarbiau, suradimą naujų rinkėjų, nes laiko jau beveik nebeturime. Jaunimas turi draugų amerikiečių tarpe — rinkti jų parašus. Išnaudokim kiekvieną progą parašams rinkti.

— Kokie tolimesni planai ir ko labiausiai laukiama iš jaunimo?

— Petičijos terminas jau net du kartus buvo atidėtas dėl nepatenkinamo surinktų parašų

skaičiaus. Turime surinkti bent 100,000 parašų. Taigi, trūksta dar 30,000 Dabar numatyta petičiją užbaigti Vasario 16-sios vakumi. Įteikimas Jungtinėms Tautoms numatytas balandžio mėn. Tai metinės nuo 17,000 petičijos iš Lietuvos, kuri buvo įteikta tai pačiai organizacijai. Labiausiai laukiama įsijungimo į parašų rinkimą ir, dar svarbiau, suradimą naujų rinkėjų, nes laiko jau beveik nebeturime. Jaunimas turi draugų amerikiečių tarpe — rinkti jų parašus. Išnaudokim kiekvieną progą parašams rinkti.

— Kokie tolimesni planai ir ko labiausiai laukiama iš jaunimo?

— Petičijos terminas jau net du kartus buvo atidėtas dėl nepatenkinamo surinktų parašų

TRUMPAI DRŪTAI

— Lietuvių žurnalistų sąjunga skelbia jaunųjų žurnalistų konkursą. Konkurso pradžia 1973 m. sausio mėn. 1 d. Jaunimas yra skatinamas rašyti lietuviškąją spaudą. Parašytus ir atspausdintus straipsnius, aprašymus, recenzijas, žinutes prašome išspausdinti ligi lapkričio mėn. 1 d. LŽS pirmininkui Tėv. J. Vaišniui, 23 45 W. 56th Str., Chicago, Illinois 60636, Tel.: RE 7-8400. Premijos — pirma, antra ir trečia vieta — bus skiriamos iš Konsulo Daužvardžio fondo.

— Chicago tautinių šokių grupės "Grandis" atstovai išvyks vasario mėnesio 20 dieną į Pietų Ameriką. "Grandis" pasirodys Penktame Pietų Amerikos Lietuvių kongrese bei įvairiose kitose vietose. "Grandis" tautinių šokių grupei vadovauja mok. I. Smiliušienė.

— Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjungos ryšių centras praneša visuomenei, kad PLJS leidinys "Pasaulio lietuvių jaunimas" išeis vasario mėnesio gale. Žurnalo pagrindinė paskirtis — informuoti pasaulio lietuvių jaunimą ir duoti jaunimui progos išreikšti savas nuomones bei mintis. Angažuojamasi žurnalą išleisti kas antrą mėnesį.

— Algio Rukšėno knyga apie Simo Kudirkos tragediją jau yra spausdinama. Knygą bus galima įsigyti balandžio mėnesį.

— Mažai laiko teliko ligi Jaunimo petičijos parašų rinkimo galo. Prašome visų prisidėti prie rinkimo darbo. Petičijų lapus galima gauti: PLJS Ryšių centre, 2422 West Marquette Road, Chicago, Ill. Tel.: 313-737-3300.

— Vasario mėn. 15-22 dienomis Pietų Amerikoje vyksta V Pietų Amerikos Lietuvių kongreso ir jaunimo studijų savaitės-stovykla. Programoje: Pašnekesiai ir diskusijos, pratybiniai būreliai, sporto ir kitos varžybos, dainų pusvalandis, tarptautinis vakaras, talentų ir kūrybos vakaras, literatūros vakaras, susipažinimo vakaras, lauzai, tautinių šokių, žaidimų ir dainų vakaras ir daug įvairių kitų įdomybių. Studijų savaitėje — stovykloje laukiama tarp 80 ir 100 jaunimo nuo 15 metų amžiaus.

Teresė Jocyte, Pietų Amerikos Lietuvių kongreso studijų savaitės — stovyklos pirmininkė.

Akademinė Prošvaisčių redakcija sveikina V Pietų Amerikos Lietuvių kongresą

Dar ne per vėlu! Užpildykite bent vieną petičijos lapą.

Atlikite savo pareigą lietuvių Petičijos lapus galima gauti PLJS Ryšių centre: 2422 W. Marquette Road, Chicago, Ill. 60629 Tel.: 737-3300

ATVIRASIS BRITU UNIVERSITETAS

D. Britanijoje veikia vadinasis Atvirasis universitetas, į kurį gali įstoti visi, nepaisant amžiaus, padėties. Universitetas neturi savo rūmų nei ribų. Paskaitos perduodamos per radiją, televiziją ir paštą. Iš pradžių jame veikia menų (įskaitant ir matematiką), humanitarinis ir socialinių mokslų skyrius. Net 70 proc. pirmosios "klasės" narių įstengė sėkmingai universitetą užbaigti. Šiomet išduodama 867 diplomai, o ateinančiais metais numatoma, kad baigusių bus 4—5 kartus daugiau.

Kun. St. Sileika akordeonu palydi Brazilijos lietuvių dainas prieš kongresiniam lėšų rinkimui vakare San Paulo mieste.